

William Shakespeare

Otelo

*s engleskoga preveo
Milan Bogdanović*

SADRŽAJ

PRVI ČIN _____	6
DRUGI ČIN _____	39
TREĆI ČIN _____	72
ČETVRTI ČIN _____	113
PETI ČIN _____	146
RJEČNIK _____	177

LICA

MLETAČKI DUŽD

BRABANZIO, senator

PRVI }
DRUGI } senator

GRAZIANO, Brabanzijev brat

LODOVICO, Brabanzijev rođak

OTELO, odličan crnac u službi mletačke države

CASSIO, poručnik mu

JAGO, zastavnik mu

RODERIGO, ugledan Mlečanin

MONTANO, prije Otela upravitelj na Cipru

PRVI }
DRUGI }
TREĆI } gospodin
ČETVRTI }

ČASNIK

ČINOVNIK

PRVI }
DRUGI } glasnik

MORNAR

LAKRDIJAŠ u službi Otelovoj

SVIRAČ

DEZDEMONA, Brabanzijeva kći i Otelova žena

EMILIJA, Jagova žena

BIANCA, Cassijeva draga

ČASNICI, ČINOVNICI, GOSPODA, SVIRAČI I
SLUGE

*Prvi se čin zbiva u Mlecima, a svi ostali u nekom
lučkom gradu na Cipru*

PRVI ČIN

Prvi prizor

Mleci. - Ulica.

(Uđu Roderigo i Jago)

RODERIGO. Ne naklapaj mi! Zamjeram ti jako -

Ti, što si mojom služio se kesom

Ko svojom, Jago, mada znao si -

JAGO. Ej, do bijesa! Ni slušat ne ćete me.

Zamrzite me ako igda sam

I snivao o nečem takovom.

RODERIGO. Da mrziš na nj, govorio si meni.

JAGO. Pa prezrite me ako nije tako.

Tri gradska su ga odličnika lično

Moljakala i skidala mu kapu

Da učini me svojim zamjenikom.

Ja znadem svoju cijenu, vjere mi,

I boljeg mjesta vrijedan sam - al on,

Što voli samo svoju oholost

I svoje težnje, izmicao im se

Ševrdajući amo-tamo - nadut

I krcat pustih riječi ratničkih -

Te napokon mi odbi posrednike

Jer - "Zaista sam", reče, "doglavnika

Već odabrao". - No pa tko je taj?
Računar neki velik je dabome,
Firenčanin, Michele Cassio,
Što gotovo ga ženski rese čari
I nikad nije s četom u boj pošo,
A bojnom redu nije vještiji
Od kakve prelje. Osim teorije
Iz knjiga, kojom tako umiju
Majstorski vladat samo vijećnici
U togi¹ - sve je tek praćakanje
Bez prakse.² To je sva mu vojnička
Vrsnoća. Ali on je izabran,
Gospodine, a mene, čiju je
Valjanost i sâm često vidio
Na Rodu, Cipru³ i po ostalom
I kršćanskom i poganskome svijetu -
U zavjetrinu bacio me taj
Račundžija, da, taj piskaralo.
Dakako, on je moro poručnik
Da postane, a ja - da prostite! -
Tek zastavnik sam crnoj visosti.

RODERIGO. E, ja bih, bome, volio mu biti
Krvnikom.

¹ Toga je bila gornja haljina u Rimljana.

² U originalu stoji: mere prattle, without practice, što je svakako igra riječima. Prattle znači brbljanje.

³ Rod i Cipar su otoci u Sredozemnom moru, blizu maloazijske obale. Cipar je pripadao Mletačkoj Republici od 1489.-1570., pa je tako otprilike određeno vrijeme kad se može zbivati radnja ove tragedije.

JAGO. Sve zaludu. To vam je
Prokletstvo službe da se napreduje
Po preporuci, po naklonosti,
A ne po redu niti po starosti,
Gdje uvijek drugi slijedio bi prvog.
Sad promislite sami da li sam
Po ikojemu pravu dužan ljubav
Tom crncu.

RODERIGO. Onda ne bih služio mu.

JAGO. Nemajte brige - ja mu služim tek
Za svoju korist. Ne možemo svi
Bit gospodari, kao što ni svaki
Gospodar vjerne sluge imati.
Jer i vi ćete često vidjeti
Gdje pokoran i ropski puzavac,
Sav zaljubljen u svoje jadno ropstvo,
U strpljivosti vijek svoj provodi
Ko magare u gospodara mu
Za krmu samo - a kad ostari,
Odbacit će ga. Bič tim ljudinama!
No ima drugih, što se kite vidom
Pokornosti, al pod njim kriju srce
Što samo za se skrbi - naoko
Tek služe svojim poglavarima
Te po njima se lijepo pomognu
I potkože, pa sami sebe časte.
U takvih ljudi ima srca. Znajte,
I ja sam takav. Jer, gospodine,
Baš kao što ste vi Rodrigo, da sam
Ja crnac, ne bih Jago htio biti.
I služec njemu, služim samom sebi -

Bog mi je svjedok, ne iz ljubavi
I dužnosti, već samo naoko
I tek za svoju svrhu posebnu -
Jer kad bih svojim vanjskim vladanjem
Pokazao pravu sliku srca svog
U spoljašnosti, zamalo bih ja
Na pazar⁴ svoje srce nosio,
Da čavke mi ga rasključuju. Ja nisam
Što jesam.

RODERIGO. Ako on to postigne,
Za debele će labrde mu biti
Golema sreća.

JAGO. Zovnite joj oca,
Probudite ga - za njim pođite
Pa otrujte mu slast - razglasite ga
Po ulicama - rođake joj sve
Raspalite i premda boravi
Pod blagim nebom, muhama ga muč'te,
I bila kakva radost mu, tolikim
Obaspite je jadom da joj sjaj
Potamni.

RODERIGO. Tu je očinski joj dom -
Da viknem glasno!

JAGO. Da, i tjeskobno
I strašnom krikom, kao kad se požar
U bezbrižnome noćnom času smotri
U napućenu gradu.

⁴ U originalu: upon my sleeve, što znači: na ruku u.

RODERIGO. Hej, Brabanzio,
Sinjor Brabanzio, hej!

JAGO. Probudite se!
Hej, tati, tati! Prigledajte kuću!
I kćer i kesu! Tati!

(Brabanzio se pojavi na prozoru)

BRABANZIO. Što je razlog
Toj strašnoj vici? Što se zbiva tu?

RODERIGO. Sinjor, je l' doma sva vam porodica?

JAGO. I jesu li vam vrata zaključana?

BRABANZIO. Što pitate me to?

JAGO. Ma zaboga,
Sinjor, porobiše vas. Stid vas bilo -
Ogrnite se! Srce vam je puklo,
Izgubili ste pola duše. Sad,
Baš sada skače ovan, star i crn,
Na janješce vam bijelo. Na noge!
I građane što hrču zvonjavom
Probudite il đavo će vas djedom
Učiniti. Hej, čuste l'? Na noge!

BRABANZIO. Što, zar ste s uma sišli?

RODERIGO. Ugledni
Sinjor, zar nije poznat moj vam glas?

BRABANZIO. Ne, tko ste vi?

RODERIGO. Rodrigo mi je ime.

BRABANZIO. To manje si mi drag. Zabranih ti
Da moja vrata ne obilaziš -

I čuo si gdje rekoh ti pošteno
I iskreno da kći mi nije za te.
A sada eto lud, navečerav se
I razdražen od pića dolaziš
Te zlobno mi i drsko buniš mir.

RODERIGO. Gospodine, gospodine -

BRABANZIO. Al znaj

I pamti dobro da sam moćan srcem
I ugledom te moglo bi ti prisjest.

RODERIGO. Umirite se, dobri gospodaru.

BRABANZIO. Porobiše me, veliš? To je Venecija,
A moja kuća nije majur.

RODERIGO. Dični

Brabanzio, ja dođoh do vas čista
I smjerna srca.

JAGO. Bora mi, gospodine, vi ste jedan od onih što ne će da služe Bogu ako to đavo od njih zahtijeva. Jer mi smo došli da vam učinimo ljubav, a vi mislite da smo kavgadžije, vi hoćete da vam berberski pastuh opaše kćer, hoćete da vam unučad rže, hoćete da vam hatovi budu rođaci, a bedevije rodice.⁵

BRABANZIO. Kakva si ti to gadna jezičina?

JAGO. Ja sam čovjek, gospodine, što vam je došao reći da sad vaša kći i crnac prave životinju koja ima dvojna leđa.

BRABANZIO. Ništarijo!

JAGO. A vi ste - senator!

⁵ U originalu je ovdje igra riječima: you'll have courses for cousins, and genets for germans.

BRABANZIO. Ej, za to ćeš mi odgovarat - znam te, Rodrigo, znam.

RODERIGO. Za sve ću odgovarat,
Al čujte, molim - ako vam je pravo
I ako ste se - što se čini - mudro
Privoljeli da lijepa vam se kći
U gluho doba ove mrkle noći
Ni s boljim, a ni s lošijim čuvarom,
Već s gondolijerom koji svakom služi -
Preveze onom crncu bludnome
Na divlje grudi - ako znate to
I ako li ste to odobrili,
E - onda vas bezobrazno i drsko
Uvrijedismo. Al ako ne znate,
Uvjerava me moja pristojnost
Da nepravedno vi nas korite.
Jer ne mislite da ja ne marim
Za uljudnost i da se hoću igrat
I šalit vašom časnom glavom - al ću
Ponovit: vaša kćerka, ako niste
Dopustili joj, zgriješila je teško
Privezav svoju dužnost i ljepotu
I um i blago uz tog skitnicu
I probisvijeta što je tuđin ovdje
I svuda. Smjesta vi se uvjerite,
Pa ako je u svojoj sobi ona
Il u kući vam, slobodno vam na me
Za ovu varku pravdu državnu
Nadražiti.

BRABANZIO. Ukrešite mi vatru!
Hej! Svijeću amo! - Budite mi ljude!

Taj događaj je nalik na moj san
I vjera u nj me već savlađuje. -
Hej, svjetlosti! Hej! Čujete l'? Svjetlosti!

(Ode)

JAGO. Ostajte zbogom! Ostavit vas moram.
Jer ne bi, mislim, bilo korisno
Ni zgodno za moj položaj da moram
- A ostanem li, svakako bih moro -
Svjedočit protiv crnca - jer ja znam
Da vlada može njega ukorom
Naljutit, al ga ne može bez štete
Odbacit. Glasni su vam razlozi
Zbog kojih on je sada određen
Za boj na Cipru što se uprav sprema
Jer nemaju za takav posao
Baš nikog drugog njegove vrsnoće.
Pa zato - premda mi je mrzak poput
Đavolskih muka - ipak moram ja -
Zbog nužde svog života sadašnjeg
Razvijat stijeg i znamen ljubavi
Što doista je samo znamen puki. -
Da pouzdano njega nađete,
Do "Strijelca"⁶ ovu podignutu hajku
Povedite, gdje s njim ću i ja biti.
A sada zbogom!

⁶ Taj je "Strijelac" jamačno ili gostionica ili službeni stan vojskovođa, a ne arsenal, kako su neki mislili.

(Ode)

(Uđe Brabanzio i sluge s bakljama)

BRABANZIO. Odveć istinska je
Ta nesreća. Da, otišla! Što ima
Da dođe još od morskog mi života,
Gorčina tek je. - Gdje si vidio je,
Rodrigo? - Jadno dijete! S crncem, veliš?
- O, tko bi htio još da bude otac! -
A kako znadeš da je ona bila?
Strahovito me vara! - Što vam reče? -
Još svijeća! Hej! Probudite mi svu
Rodbinu! - Jesu l' vjenčani, što misliš?

RODERIGO. Ja mislim jesu, zaista.

BRABANZIO. O Bože!
Al kako ode? - Krvna izdajo! -
O ne vjerujte odsad kćerima,
Vi očevi, po onome što rade. -
Zar nema čara koji zavode
Čistoću mladosti i djevičanstva!
Zar niste nikad čitali, Rodrigo,
O nečem takvom?

RODERIGO. Jesam doista,
Gospodine.

BRABANZIO. Probudite mi brata. -
O da je vama dadoh! - Neki jednim,
A neki drugim putem. - Znate li

Gdje možemo da uhvatimo nju
I crnca?

RODERIGO. Mislim da ću ih pronaći.
Izvolite valjanu stražu uzet
I za mnom poći.

BRABANZIO. Molim, vodite me.
Zaustavit ću pred svakom se kućom,
Jer premnogima mogu i nalagat.
Oružje amo! Posebne mi noćne
Stražare još uzbunite. - Sad naprijed,
Rodrigo moj - naplatit ću vam trud.

(Odu)

Drugi prizor

Isto mjesto. Druga ulica.

(Uđu Otelo, Jago i sluge sa zubljamama)

JAGO. Iako sam u bojnome zanatu
Ubijo ljude, ipak mi se savjest
Odupire da namjerno ubojstvo
Ne počinim. Kadikad ne bi mi
Na odmet bilo nešto zloće - devet
Il deset puta udarit ga mišljah
Tu pod rebra.

OTELO. Ne, bolje je ovako.

JAGO. E, ali on je brbljo, tako proste
I mrske riječi protiv časti vaše
Govorio te s teškom sam ga mukom
Poštedio uz ono malo svoje
Pobožnosti. - A jeste l', gospodaru,
Valjano, molim, vjenčani? Jer znajte
Da vrlo voli svijet magnifika
I moćan vam je njegov glas te ima
Baš ko i duždev snagu dvostruku.
Razdružiti će vas, kojekako smetat
I gnjaviti vas koliko mu zakon
Slobode daje - moću njegovom
Još naoštren.

OTELO. Nek bjesni samo. Službe
Što vijeću sam ih ja učinio,
Nadvikati će tužbe njegove.
Još treba znati - što ću ja objaviti
Kad saznam da je časno dičiti se -
Da kraljevskog sam koljena i roda,
A zasluge mi mogu vedra čela⁷
Zahtijevati pravo na tu divnu sreću
Što sad je stekoh. Jerbo, Jago, znaj -
Dezdemonu da milu ne ljubim,
Za morsko blago ja ti ne bih htio
Ograničiti i skučiti bezdomni
I slobodni svoj život. - Ali kakve,
Gle, zublje tamo idu?

⁷ U originalu stoji *unbonneted* (skinuvši kapu), što je dosta nejasno.

JAGO. Otac njen se
Probudio te dolazi sa svojtom -
I bolje bit će ako uđete.

OTELO. Ne, treba da me nadu. Moja vrijednost
I čast i čista duša jasno će
Dokazat da sam nekriv. Jesu l' oni?

JAGO. Ne, Janusa⁸ mi, reko bih da nisu.

(Uđe Cassio i nekoliko ljudi sa zubljava)

OTELO. Moj poručnik i ljudi duždevi.
Ej, dobra noć vam, prijani. Što novo?

CASSIO. Dužd pozdravlja vas, generale - želi
Da brže-bolje javite se tamo -
U ovaj čas.

OTELO. Što mislite zbog čega?

CASSIO. Sa Cipra nešto, ako pravo slutim,
I neka hitna stvar jer noćas baš je
Dvanaest glasnika stiglo s galija,
Sve uzastopce jedan za drugim,
I vijećnici su mnogi ustali
I skupili se, pa su već kod dužda.
Vas traže živo pa jer kod kuće vas
Ne nađoše, tri razne potrage
Razaslao je senat da vas traže.

⁸ Janus, stari rimski bog kojega su slikali s dva lica.

OTELO. U dobri čas me nadoste. Još riječ
Da kažem samo ovdje u kući
I eto me.

(Ode)

CASSIO. Što radi, zastavniče,
Otelo ovdje?

JAGO. Noćas, Boga mi,
Na kopnu on je lađu ugrabio,
Pa ako zakon odobri mu plijen,
Za vazda bit će sretan.

CASSIO. Ne shvaćam.

JAGO. Oženio se.

CASSIO. Kojom?

(Otelo se vrati)

JAGO. Vjenčao se
Sa - - Generale⁹, hoćete li poći?

OTELO. Pa hajd'!

CASSIO. I ova četa traži vas.

JAGO. Brabanzio je, generale. Oprez!
Jer on vam o zlu radi.

⁹ U originalu: *captain*, što baš ne mora da bude kapetan, nego može da znači vrhovnog zapovjednika ili glavara uopće.

(Uđu Brabanzio, Roderigo i stražari sa zubljama i s oružjem)

OTELO. Stan'te!

RODERIGO. Tu je,
Sinjore, crnac.

BRABANZIO. Udrite ga - tata!

(Na obje strane povuku mačeve)

JAGO. Vi, Roderigo! Amo, gospodaru,
Jer ja sam vaš.

OTELO. U kore svijetle mače,
Zarđat će od rose. - Vi ćete
Polučit više starošću, sinjor,
No oružjem.

BRABANZIO. Ti gadni kradljivče,
Kud sakri moju kćer? Začarao si
Nju, prokletniče. Sve što ima razum
Potvrdit će mi da je sapeta
U verige čarolija - jer kako
Da nježna, lijepa, sretna djevojka
Što udaji se tako opirala
Te klonila se naših bogatih
I kovrčastih¹⁰ ljubimaca puka -
Da, kako bi iz svoga zaklona
Na podsmijeh svijetu mogla da poleti
Na tvoje grudi čađave - stvorenju

¹⁰ Mletačka je mladež u ono doba kovrčala kosu.

Što budi strah a nikad nasladu.
Nek svijet mi sudi nije l' očevidno
Da čarima si zaveo je gadnim
I nježnu mladost otrovao ljutim
Napicima što mrače svijest. To treba
Da pobiješ jer nije teško shvatit
I vjerovati. Zato sa mnom ćeš
Ko sužanj sada jer ti kvariš svijet,
Jer zabranjena i nedopuštena
Vračarstva činiš. - Pograbite ga
Pa opre l' se - ma stajalo ga glave -
Ukrotite ga!

OTELO. K sebi ruke ljudi -
I moji i vi drugi. Sam bih znao
I bez šaptača kad bi to mi bio
Za borbu znak. - A kuda hoćete
Da pođem da na ovu tužbu vašu
Odgovaram?

BRABANZIO. U zatvor dok se rok
Ne navrši i dok te redovni
Sud ne pozove da odgovaraš.

OTELO. A što će biti ako poslušam?
Zar to bi bilo pravo duždu, čiji
Glasnici evo stoje kraj mene
Zbog nekog hitnog posla državnog
Da k njemu me odvedu.

ČASNIK. Istina je,
Sinjor, u vijeću dužd je, a zacijelo
I po vašu su milost poslali.

BRABANZIO. U vijeću dužd? U ovo doba noći?
Odvedite ga. Nije ništava
Ni moja stvar. Sam dužd i svaki moj
U vijeću drugar mora osjećati
Krivicu tu ko da je njegova.
Zločincu takvom ne bude li stradat,
Neznabošci i roblje će nam vladat.

(Odu)

Treći prizor

Mleci. - Vijećnica.

Dužd i senatori sjede za stolom. Uz njih činovnici.

DUŽD. Tu nema sklada u tim vijestima
Da vjerovat im možeš.

PRVI SENATOR. Zaista se
Ne sudaraju. Moja pisma zbore
O stotinu i sedam galija.

DUŽD. O stotinu i četrdeset moja.

DRUGI SENATOR. A moja o dvije stotine. Al premda
U brojevima ne slažu se točno
- Što često biva kad se nagađa -
To ipak sva nam tursko brodovlje
Potvrđuju što jedri prema Cipru.

DUŽD. E - razum veli da bi moglo biti,
I pogreška me ne može umirit

Da ne bih glavnu stvar priznavao
U kobnom smislu.

MORNAR (*vani*): Hoj! Hoj!

ČINOVNIK. Poslanik
Sa galija je.

(Mornar uđe)

DUŽD. Što je?

MORNAR. Turske lađe
Na Rodos idu. To da javim vladi,
Naložio sinjor mi Angelo.

DUŽD. Što kažete o ovoj promjeni?

PRVI SENATOR. To ne može da bude - razumu je
Neshvatljivo i opsjena je to
Da zaslijepi nam vid. Kad pomislimo
Koliko Cipar Turčinu je vrijedan,
Pa ako usto znademo da nije
Za Turke samo važniji no Rod,
Već mnogo lakše da ga je osvojiti
Jer nema takvih ratnih utvrda
I nije kadar oprijet se ko Rod -
Da, ako sve to na um uzmemo,
To ne smijemo misliti da je Turčin
Toliko lud te ono će odgoditi
Što najpreče je za nj, i zanemariti
Hasnoviti i laki pokušaj
U beskorisnu srljajuć opasnost.

DUŽD. Ne, ne - zacijelo ne će on na Rodos.

ČINOVNIK. Još evo vijesti.

(Uđe glasnik)

GLASNIK. Časni, milostivi!

Osmanlije su, ploveć upravo
Na otok Rod, udružile se tamo
Sa lađama što za njima su stigle.

PRVI SENATOR. Da, tako mišljah. Koliko ih ima -
Što sudite?

GLASNIK. Do triest jedara.

Sad udaraju natrag - ne krijući
Da smjeraju na Cipar. - To vam javlja
Vaš odani i hrabri službenik
Sinjor Montano iskreno i smjerno
I moli da mu vjerujete.

DUŽD. Dakle

Na Cipar idu svakako. - Zar nije
U gradu Marko Luccicos?

PRVI SENATOR. Ne, on je
Sad u Firenci.

DUŽD. Pišite mu od nas

Da brže-bolje požuri se.

PRVI SENATOR. Evo,

Brabanzio i hrabri crnac idu.

(Uđu Brabanzio, Otelo, Jago, Roderigo i časnici)

DUŽD. Otelo hrabri, smjesta moramo vas
Odaslat protiv općeg dušmanina -
Osmanlija.

(Brabanziju)

O zdravo, plemeniti
Sinjor, ne opazih vas. Noćas nam je
Nedostajalo vašeg savjeta
I pomoći.

BRABANZIO. A meni vašeg. Molim
Da oprostite mi vaša milost. Nije
Iz postelje me digla služba, niti
Što čuo sam o poslovima. Mene
Sad opća briga ne zaokuplja
Jer vlastiti je bol moj poput rijeke
Što provali kroz ustavu i sve
Poplavljuje te proždire i guta
Sav drugi jad, a ipak ostaje
Sveđ isti.

DUŽD. Što je?

BRABANZIO. Kćerko! Kćerko!

DUŽD I SENATOR. Mrtva?

BRABANZIO. Da, za mene. Jer zavedena je
I ugrabljena mi i zamamljena
Čarolijom i pićem vračarskim,
Jer gdje bi narav tako bezumno
Zalutat mogla a bez vračanja.
Ta nije bila ni zaostala
Ni slijepa ni tupoglava.

DUŽD. Ma bio

Tko god mu drago što je tako gadno
Zaludio vam kćer i oteo je
I vama i njoj samoj - vi ćete
Pročitat krvno slovo zakona
U oštrom smislu i po vlastitom
Tumačenju, pa ticala se tužba
I rođenog nam sina.

BRABANZIO. Ponizno

Zahvaljujem vam, vaša milosti.
Taj čovjek tu je, ovaj crnac što ga
Vaš osobiti nalog, čini se,
Zbog državnih posala amo vodi.

DUŽD I SENATORI. To vrlo nam je žao.

DUŽD (*Otelu*). Što ćete

Sa svoje strane na to odgovorit?

BRABANZIO. Baš ništa nego da je istina.

OTELO. O moćna, vrijedna, časna gospodo

I predobri mi, dični gospodari,
Da ovom starcu uzeo sam kćer,
To istina je živa - istina je
Da s njome sam se vjenčao - i dotle
- A dalje nikud - grijeh moj dopire.
Moj govor tvrd je, blagom riječi mira
Ne obiluje jerbo ove ruke
Od sedme moje godine pa sve
Do prije neko devet još mjeseci
Najvolješe na bojnem polju radit -
I malo ja govorit umijem
O velikome svijetu više no

Što bojnoga se tiče junaštva
Te slabo ću vam svoju obranu
Ukrasiti. Al ako strpljivo
Ispričat ću vam čestito i prosto
Razvitak svoje ljubavi i kakvim
Napicima sam i čarolijama
I bajanjem i moćnim činima
Osvojio mu kćer - jer i za takva
Optužuje me djela.

BRABANZIO. Djevojka

Što uvijek bješe čedna - tako tihe
I blage ćudi, te se njezin nagon
Sam pred sobom rumenio, pa ona
Da zamiluje - protiv prirode
I dobi i domaje, dobrog glasa
I svega - ono što se bojala
I pogledat! Boležljiv bio bi
I kržljiv sud da savršenost može
Sagriješit tako protiv prirodnih
Svih zakona. Pa stoga nema druge
Već treba razlog tome tražiti
U himbenosti zlopakoga pakla.
I zato ja i opet tvrdim da je
Očarao ju smjesama što krv
Savlađuju il nekakvim napitkom,
Za istu svrhu začaranim.

DUŽD. Tvrdnja

Još nije dokaz bez očitijih
I jasnijih nam svjedočanstva nego
Što pružaju ih protiv njega jadne

I ništave i otrcane te
Mogućnosti.

PRVI SENATOR. Govorite, Otelo
Da l' himbom ste i silom svladali
I otrovali djevičinu dušu
Il riječima i molbom ste je stekli -
Pošteno, kako srce srcu zbori.

OTELO. Do "Strijelca", molim, pošljite po gospu,
Da o meni pred ocem govori -
Pa ako njena riječ vam otkrije
Da opak sam, oduzmite mi službu
I povjerenje što ste mi ga dali,
A pored toga neka pane još
I na moj život vaša osuda.

DUŽD. Dovedite Dezdemonu nam amo.

OTELO. Povedite ih, zastavniče, vi
Jer najbolje je poznato vam mjesto.

(Jago i neke sluge odu)

Dok ona dođe, ko što nebu krvne
Ispovijedam grehote, tako ću
Razložiti vjerno vašem vrijednom uhu
Ljepotičino kako srce stekoh
A ona moje.

DUŽD. Zborite, Otelo.

OTELO. Njen otac me je volio i često
Pozivao i uvijek molio
Da ispričam mu povijest svog života
Od godine do godine - sve bitke

I opsade i zlu i dobru kob
Što snašla me. Preletio sam sve
Od djetinjstva pa baš do onog časa
Kad molio me da mu pričam - te sam
Kazivo mu o strašnim nezgodama,
O nevoljama ljutim na moru
I na kopnu, gdje jedva jedvice
Smrtonosnom izmakoh prolomu -
I kako me je drski dušmanin
Ulovio i prodao u roblje,
Pa kako onda izbavih se ropstva -
I što li sam doživio na putu -
Te redom pričah i o pećinama
Golemim i o golim pustinjama,
O hridinama, divljim krševima,
O gorama što strše do neba
I ljudožderima, kanibalima,
Što jedni druge proždiru - o ljudma
Što niže pleća glave imaju. -
Dezdemonu je htjela ozbiljno
Da sluša sve to, ali uvijek bi
Odmamili je kućni poslovi.
No ona bi ih brzo svršila
Da vrati se i uhom požudnim
Da guta moje pripovijesti. Kada
To opazih, uvreba jednom zgodu
I priliku te iskrenu joj molbu
Izmamih da joj pričam svoja sva
Putovanja, jer dotle slušala je
Tek odlomke a nikad kako treba.
Ja pristadoh te mnogo suza sam

Izvabio joj kazujući jade
I nevolje što u mladosti me
Zadesiše. Kad svrših pričanje,
Nadarila me svijetom uzdaha
I klela mi se: "Čudno zaista,
Baš vrlo čudno, bolno, prebolno!"
Te žalila je što je slušala,
I žalila što ne stvori je Bog
Junakom takvim, pa mi hvalila
I molila me, ako drug mi koji
Nju zamiluje, neka naučim ga
Da moju priču priča - to će je
Predobit. Na taj mig joj rekoh sve -
Zavoljela me zato što toliku
Opasnost prepatih, a ja pak nju
Zavoljeh što me požalila za to. -
To jedino čarolije su moje -
Al evo gospe, ona nek svjedoči.

(Uđe Dezdemona s Jagom i s pratnjom)

DUŽD. To pričanje bi predobilo, mislim,
I moju kćerku. - Primate za dobro,
Brabanzio dragi, ovaj prestupak -
Ta ljudi vole prebitim se mačem
Da bore no goloruki.

BRABANZIO. Ja molim
Da saslušate što će ona reći,
Pa ako prizna da je snubila
I ona njega, proklet bio ako

Još onda ljutom grdnjom napanem
Tog čovjeka. - Ej amo, gospojice,
Razabirete l' u tom dičnom kolu
Gdje najviše poslušnosti ste dužni?

DEZDEMONA. Ja vidim ovdje, plemeniti oče,
Raspolovljenu dužnost. Život svoj
I odgoj vama dugujem - život
I odgoj uče mene kako treba
Da štujem vas - i toj ste dužnosti
Gospodar vi - sve dotle kći sam vaša.
Al tu je muž moj - koliko je bilo
Pokornosti u moje majke spram vas
Te voljela vas više od svog oca,
Toliko i ja zahtijevam da smijem
Dugovat crncu, gospodaru svom.

BRABANZIO. Bog budi s vama! Ja sam svršio -
Pa ako vašoj milosti se sviđa,
Na državne sad posle pređimo.
O da sam rad'je poočim no otac! -
Pristupi, crnče - primi od srca
Što nikada ti srce ne bi dalo
Da nije tvoje već. - A zbog vas, dušo,
Veselim se što nemam više djece,
Jer od tvog bijega tiranin bih posto
I verige bih na njih stavio. -
Dovršio sam, gospodaru.

DUŽD. Ja ću
Govorit mjesto vas i reći riječ
Što dragima će tim da pomogne
Ko ljestvice do vaše ljubavi. -

Kad nema lijeka već, kad već te stisla
Najgora bijeda, kukat nema smisla.
Tko jađuje zbog minuloga jada,
U novu bijedu posve lako pada.
Kad ne možeš odvratit udes crni,
Strpljenjem ga u šalu ti obrni.
Tko ludo jada, samom sebi krade,
A tatu tko se smiješiti mu znade.

BRABANZIO. Pa nek nam Turci Cipar uzmu samo,
Jer on je naš dok smiješiti se znamo,
I osudu će onaj snosit rad'je
Tko u njoj može utjehe da nađe,
A osudu i žalost onaj pati
Tko strpljivošću mora jad da plati.
I žuč i šećer pravila su taka,
I dvolična i na dvije strane jaka.
Kroz uho da se bolno srce liječi,
Još nikad ne čuh - riječi tek su riječi.¹¹

Molim vas ponizno da pređete na državne poslove.

DUŽD. Turčin se sprema s jakim brodovljem na Cipar. Vama je, Otelo, najbolje poznata snaga toga mjesta. Tamo imamo doduše osobito vrsna namjesnika, ali glas naroda, taj vrhovni gospodar uspjeha, uzda se više u vas. Zato vam nema druge nego da sjaj svojega novog udesa zamračite tim tvrdim i burnijim pothvatom.

OTELO. Preslavno vijeće, kruta navika
Učinila je te se kameniti
I čelični mi ratni ležaj čini

¹¹ Neki drže da ovi rimovani stihovi nisu od Shakespearea.

Ko krevet od pahuljica, do triput
Protresenih. Od prirode sam lak
I živ u svakoj nevolji te hoću
Zapodjenuti ovu borbu protiv
Osmanlija. I klanjajući se
U poniznosti vašim milostima,
Za svoju ženu molim vas da date
I dostojan joj položaj i dom
I sredstva i svaku udobnost
Što zahtijeva je odgoj njen.

DUŽD. Pa neka

U oca bude ako vam je s voljom.

BRABANZIO. Ja ne ću toga.

OTELO. Ni ja.

DEZDEMONA. Ni ja; ne ću

Da boravim na očima svom ocu
Na ljute misli da ga navodim -
Već prijazno me, milostivi dužde,
Sad saslušajte i pomozite
Prostoti mojoj svojim blagim glasom.

DUŽD. Što želite, Dezdemona?

DEZDEMONA. Da crnca

Zavoljeh i da živjet hoću s njim,
To javlja svijetu kao glasna trublja
Moj burni udes i silovit čin.
Vrline samo muža mog su srce
Savladale mi - vidjela sam lice
Otelovo u duši njegovoj
I njegovu sam junaštvu i slavi
Svu dušu i svoj udes žrtvovala.

Pa zato, ako tu me ostavite
Da trunem¹², draga gospodo, a on
Da pođe u boj, onda uzeste mi
Sva prava moje ljubavi i ja ću
Do povratka predragoga mnogo
Pretrpjet. Zato pustite me s njim.

OTELO. Dopustite joj, gospodo, nek bira
Po svojoj volji. Bog mi je svjedokom,
Ne želim to da svoje požude
Zadovoljim, da strasti ugodim
- Jer mladi žar je umro u meni -
Već hoću biti velikodušan
I njenom srcu podašan - a Bog
Nek vaše dobre duše očuva
Od pomisli, da ja ću velike
I važne vaše posle zanemarit
Jer uza me je ona. Ne, pa ako
Lakokrile mi igre krilatog
Kupida¹³ vid i volju oslijepi
Slaboćom putenom, te omlitavim
Od zabava u svome djelovanju
Nek načine od moga šljema kotlić
Domaćice i nek se survaju
Sve sramote i niske nevolje
Na moju čast.

DUŽD. Nek bude kako sami
Vi odlučite, il da ostane

¹² U originalu: moth of peace, što znači moljac mira (Friedensmotte), ali tako se to ne može prevesti.

¹³ Kupido, u Rimljana bog ljubavi.

Il pođe. Stvar je hitna, valja se
Požuriti.

PRVI SENATOR. Još noćas vam je poći.

OTELO. Svim svojim srcem.

DUŽD. Sutra ćemo se

U devet sati opet ovdje sastat.

A vi, Otelo, ostavite tu

Svog časnika i on će ponijet vam

Punomoćje i drugo još koješta.

Što važno je za vašu čast i ugled.

OTELO. To, gospodaru, zastavnik je moj -

Poštenjak je i čovjek pouzdan,

Te svoju ću mu ženu povjeriti

I on će mi je dopratit sa svime

Što drži vaša milost da bi za mnom

Odaslati se moralo.

DUŽD. Pa dobro.

Nek bude. Svima laku noć.

(Brabanziju)

SinJOR.

Ljepote ako ima u vrlini,

Vaš zet mi više lijep no crn se čini.

PRVI SENATOR. Sad zbogom, hrabri crnče, budite

Dezdemoni nam dobri.

BRABANZIO. Pazi na nju,

Pa ako, crnče, oči imaš, gledaj

I poput oca prevarit se ne daj.

(Dužd, senatori, činovnici itd. odu)

OTELO. Za njenu vjernost život dajem. Vrli
Moj Jago, tebi moram ostaviti
Dezdemonu, a tvoja žena, molim,
Nek bude uz nju, pa kad uzmogneš
Dovedi ih. - Dezdemona, sad hajdmo,
Još jedan samo ostaje nam sat
Za ljubav i za posle državne.
Pokorit nam se valja vremenu.

(Otelo i Dezdemona odu)

RODERIGO. Jago -

JAGO. Što je, plemenita dušo?

RODERIGO. Pogodi što ću sad uraditi.

JAGO. Pa - leći i spavati.

RODERIGO. Smjesta ću se utopiti.

JAGO. Ako to učiniš, ne ćeš mi poslije nikad više biti drag. A
zašto, glupi momčiću?

RODERIGO. Glupost je živjeti ako je život muka - a umrijeti
nam je propisano ako nam je smrt liječnik.

JAGO. Sramota! Ja gledam svijet već četiri puta po sedam
godina i otkad umijem razlikovati dobročinstvo od ned-
jela, nikad nisam našao čovjeka koji bi umio sam sebe
ljubiti. Prije nego bih rekao da ću se utopiti za ljubav
namiguše, volio bih svoj ljudski lik zamijeniti pavijan-
skim.

RODERIGO. Što ću! Priznajem da me je stid što sam tako zaljubljen, ali u mene nema snage da to promijenim.

JAGO. Snage! Trice! Do nas je samih hoćemo li biti ovakvi ili onakvi. Naše je tijelo vrt, a naša je volja u njemu vrtlar - pa hoćemo li saditi koprive ili salatu, gojiti čubar ili plijeviti majčinu dušicu, napuniti vrt jednom vrstom bilja ili ga razdijeliti na mnogo vrsta, učiniti ga nerodnim lijenošću ili oploditi marljivošću - snaga i moć za to leže u našoj volji. Kad ne bi vaga našeg života imala jednu zdjelicu razuma da pretegne drugu, u kojoj je naša putenost, onda bi nas krv i podlost naše prirode navodila na najbezumnije pokušaje. Ali u nas je razum da hladi naše bijesne strasti, naše putene nagone, naše razuzdane pohlepe - a ono što ti zoveš ljubavlju samo je kalem ili položnica¹⁴ od toga.

RODERIGO. To ne može biti.

JAGO. To je samo požuda krvi i slabost volje. Ta nemoj! Budi čovjek! Da se utopiš! Utapaj mačiće i slijepu štenad. Rekao sam da sam ti prijatelj, i priznajem da sam s tobom vezan najžilavijim konopcima dužnosti. Nikad ti ne bih mogao bolje poslužiti nego sad. Napuni kesu novcima - pođi i ti u rat - nagrđi obraz lažnom bradom - velim ti, napuni kesu novcem. Nikako ne može Dezdemonu dugoljubiti crnca - napuni kesu novcem - a ni on nju. Počeli su silovito, a vidjet ćeš da će se tako i razdružiti - napuni samo kesu novcem. - Crnci su ti prevrtljivi - napuni kesu novcem - hrana koja mu sad prija poput roš-

¹⁴ Kalem je ono što se nakalemi, pricijepi (njem. Pfropfreis), a položnica je u vinogradu ono što se položi (Ableger).

čiča, ogrknut će mu zamalo kao gorka tikva. Ona će morati potražiti promjenu jer je mlada - kad se nasiti njegova tijela, razabrat će kako je loše izabrala. Morat će potražiti promjenu, morat će - zato napuni kesu novcem. - Ako hoćeš svakako da odeš do đavola, učini to na ugodniji način nego da se utopiš. Skupi novaca koliko igda možeš. Ako licemjerje i nestalna zakletva između barbarskog skitnice i lukave Mlečanke nisu prejaki za moje oštroumlje i za čitavu paklenu bagru, onda ćeš se ti njome naslađivati. Zato skupi novaca. Do bijesa utapanje! To je sasvim nezgodno. Bolje ti je da se naužiješ pa da te objese, nego da se utopiš i pogineš a da nisi ništa užio.

RODERIGO. Hoćeš li me svojski pomagati u mojim nadama ako se pouzdam u uspjeh?

JAGO. Na me se možeš osloniti - idi, skupi novaca. Rekao sam ti već više puta pa ti opet i opet ponavljam da mrzim crnca. Mojoj je mržnji korijen u srcu, a i tvojoj nije manji razlog. Budimo složni da mu se osvetimo! Ako mu uzmogneš premamiti ženu, sebe ćeš nasladiti a mene pozabaviti. Koješta još krije vrijeme u svome krilu što treba da se rodi! Naprijed, idi, pribavi novaca. Sutra više o tom. Zbogom.

RODERIGO. Gdje ćemo se sutra sastati?

JAGO. U mom stanu.

RODERIGO. Bit ću zarana kod tebe.

JAGO. Idi, zbogom. - Čujte, Roderigo.

RODERIGO. Što je?

JAGO. Ni riječi više o utapanju. Čujete li?

RODERIGO. Promislio sam - prodat ću sve svoje zemlje.

(Ode)

JAGO. Od lude tako vazda kesu gradim.

Svoj iskusni bih um oskvrnuo
Da tratim vrijeme s takvom blunom - osim
Za korist sebi i za zabavu.
Na crnca mrzim - raznosi se glas
Da moju on je službu vršio
U mojoj postelji. Ja ne znam je li
To istina, al ipak ću postupat
Zbog puke sumnje ko da zaista se
Dogodilo. On cijeni mene vrlo -
I tako ću svoj naum lakše na njem'
Izvršit. Kasij pristao je čovjek -
Razmotrimo! Da njegova se mjesta
Dočepam ja i tako dvostrukim
Lopovlukom da težnju okrunim.
Al kako, kako? - Promozgajmo malko!
Po vremenu zaludit ću Otela
Da odveć mu sa ženom druguje -
A krasnik on je, umiljate ćudi
I stvoren je da žene zavodi.
Te nije teško na nj posumnjati.
A crnac je prostodušan i iskren
Te misli da je pošten tko je takav
Tek naoko - i nježno možeš njega
Ko osla za nos vodit. - Našao sam,
Izleglo se - u crnoj pakla noći
Ta nakaza na vidjelo će doći.

(Ode)

DRUGI ČIN

Prvi prizor

Lučki grad na Cipru. Terasa.

(Uđu Montano i dva gospodina)

MONTANO. Što vidite sa rta na moru?

PRVI GOSPODIN. Baš ništa. Silno voda se talasa -

Ne mogu smotrit jedra među nebom
I pučinom.

MONTANO. Na kopnu čini se

Da glasan bješe vjetar. Jači vihor
Još nikad nije bedeme nam treso,
Pa ako morem divljao je tako
Zar mogu rebra hrastova odoljet¹⁵,
Kad bregovi se na njih izliju?
Al što ćemo još čuti o tome?

DRUGI GOSPODIN. Rasulo turskih lađa. Stanite

Na zapjenjeni žal, gdje čini se
Da bučni talas bije oblake,
A vjetar šiba vale što sa strašnom
I golemom se grivom propinju

¹⁵ What ribs of oak can hold the mortise; u njemačkom: Welch eichne Rippen hielten ihre Fugen. "Ribs" (rebra) je ovdje drveni kostur broda.

Te reko bih da vodu bacaju
Na vatrenoga medvjeda i gase
Sve straže vječno stalnog stožera.¹⁶
Još nikad nisam takvu uzbunu
Na valovima bijesnim vidio.

MONTANO. I ako nije tursko brodovlje
U zaljev se zaklonilo i skrilo,
Potopilo se - jer je nemoguće
Da tome je odoljelo.

(Uđe Treći gospodin)

TREĆI GOSPODIN. Ej, družo,
Koješta novo! Rat je svršen, bijesna
Oluja tako razbila je Turke,
Te osnove im sve malaksaše.
Iz Mletaka je stigo odličan
Brod što je rasap vidio i propast
Najvećeg dijela lađa njihovih.

MONTANO. Je li istina?

TREĆI GOSPODIN. Taj brod je - "Veronessa" -
Već pristao - Michele Cassio,
Što doglavnik je hrabrom ratniku,
Otelu crnom, iskrcao se,
A sam je crnac jošte na moru.
I s punom vlašću dolazi na Cipar.

MONTANO. Poglavar to je vrstan - drago mi je.

¹⁶ Vatreni "medvjed" je zvijezde Velikoga medvjeda, a "straže... stožera" jesu zvijezde oko polarnice.

TREĆI GOSPODIN. Al isti Cassij, premda nam je srca
Obodrio o turskom pričajuć
Rasulu, ko da tužan je i moli
Da crnac bude živ i zdrav jer ljuta
I divlja ih razdružila oluja.

MONTANO. O dao Bog, jer ja sam služio mu.
Ko pravi vojnik on zapovijeda. -
Na obalu, da lađu vidimo
Što prispjela je, i Otela hrabrog
Da izgledamo - donde gdje se stapa
I pučina i eterska modrina
U jedan mutan pogled.

TREĆI GOSPODIN. Hajdmo - tako
Učinimo jer svaki nam je čas
Došljake nove očekivati.

(Uđe Cassio)

CASSIO. O hvala vama, hrabri otočani,
Što crnca tako ljubite! Nebesa,
Obranite ga od elemenata
Jer na moru ga burnome izgubih.

MONTANO. A ima l' dobru lađu?

CASSIO. Njegov brod je
Od čvrste građe, a provodič mu je
Na glasu da je vješt i pouzdan.
Pa zato moje ozdravljaju nade
Što nisu bile na smrt presićene.

(Vani: Hej, lađa! lađa!)

(Uđe Četvrti gospodin)

CASSIO. Kakva je to buka?

ČETVRTI GOSPODIN. Opustio je grad - na morski žal

Nagnula je svjetina pa više:

"Hej, lađa! lađa!"

CASSIO. Moje nade vide

Upravitelja na njoj. *(Topovi vani)*

DRUGI GOSPODIN. Pucaju

U počast. Bit će prijatelji barem.

CASSIO. Otiđite, gospodine, i točno

Dojavite nam tko je stigo.

DRUGI GOSPODIN. Hoću. *(Ode)*

MONTANO. Je l' oženjen general, poručniče?

CASSIO. Da, presretno - jer stekao je djevu

Što bujna riječ je ne može opisat

Ni okretno je proslaviti pero,

A umjetnika ona umara

U pravom svom odijelu prirodnom.¹⁷

(Vrati se Drugi gospodin)

Ej, tko je stigo?

¹⁷ Ovo mjesto nije posve jasno (And in th' essential vesture of creation does tire the ingener). Jamačno znači to, da ni umjetnik (kipar ili slikar) ne bi bio kadar prikazati ljepotu njezina tijela.

DRUGI GOSPODIN. Neki Jago, kažu,
A generalov on je zastavnik.

CASSIO. Najsretniju i najpovoljniju
Na putu on je imo zaštitu.
Oluje same, nabujalo more
I vjetra huk i hridi razdrte
I pijesak naplavljen što podmuklo
Pod vodom vreba na bezazlen brod,
Sve, ko da shvaća moć i čar ljepote,
Zatomilo je svoju smrtnu ćud
I pustilo da netaknuta prođe
Dezdemonu božanska.

MONTANO. Tko je to?

CASSIO. Baš ona je o kojoj pričao sam,
Glavarica nam velikog glavara
Što hrabri Jago dovest ju je imo -
Al on je naše misli pretekao,
Za osam dana brže stigavši.
O gromovniče, čuvaj nam Otela
I moćnim dahom nadmi jedro mu
Da ovoj luci svojim divnim brodom
Donese blagoslov, a srce mu
Da zakuca u žarkoj ljubavi
Na grudima Dezdemone - i nov
Užezi žar u zamrloj nam duši
I cijelom Cipru utjehu donesi!

(Uđu Dezdemonu, Emiliju, Jago, Roderigo i pratnja)

Gle, blago broda stupilo je na žal!

Na koljena pred njome, Ciprani! -
O slava tebi, gospo! Milost Božja
Nek bude pred tobom i za tobom
I neka te okružuju odasvud!

DEZDEMONA. O hvala, vrli Cassio! Što znate
Da kažete mi o mom gospodaru?

CASSIO. Još nije stigo - i ja ne znam ništa
Već da je zdrav i da će skoro prispjet.

DEZDEMONA. Ah ja se bojim - ali kako ste ga
Izgubili?

CASSIO. Nebesa nas i more
U strašnoj svojoj borbi rastaviše.

(Vani: Ej lađa! lađa!)

Čujte! Lađa!

(Topovi vani)

DRUGI GOSPODIN. Tvrđi
Svoj pozdrav šalju. Bit će prijatelj.

CASSIO. Da pogledate što je novo. -

(Jedan gospodin izađe)

Dragi
Moj zastavniče, zdravo!

(Emiliji)

Zdravo, gospo!
Nek ne ljuti se vaša strpljivost,
Moj Jago, što sam tako slobodan.
Odrastoh vam u tako smionoj
Udvornosti.

(Poljubi je)

JAGO. Da ona vam toliko,
Gospodine, od svojih usta dade,
Koliko meni često daruje
Od svog jezička, dosta bi vam bilo.

DEZDEMONA. Ta ona i ne govori.

JAGO. Ej, bome
I odviše - to uvijek opažam
Kad spavat mi se prohtije. Dakako,
Dopustit ću, pred vašom milosti
Povuče malko jezik u srce
I mišlju grdi.

EMILIJA. Malo imate
Za takve riječi razloga.

JAGO. Da, da!
Znam da ste slike izvan svoje kuće
A praporci u svojim sobama.
U kuhinji ste divlje mačke vi -
I svetice ste kada napadate,
A đavli kada vas tko uvrijedi,

Igračice ste u svom kućanstvu
A kućanice tek u postelji.

DEZDEMONA. O sram te bilo, klevetniče!

JAGO. Ne!

To istina je - ili ja sam Turčin.
Vi ustajete da se igrate,
A radite kad legnete u krevet.

EMILIJA. Vi ne ćete mi pisat pohvalu.

JAGO. Ne, ne dajte mi.

DEZDEMONA. Reci što bi ti
O meni piso kad bi trebalo
Da pohvališ me?

JAGO. Plemenita gospo,
Ne zahtijevajte toga od mene,
Jer ništa nisam ako kudit ne sm'jem.

DEZDEMONA. Al pokušaj! - Je l' pošo tko u luku?

JAGO. Jest, gospo.

DEZDEMONA. Nisam vesela, al tjeram,
Zlu volju svoju drukčija se gradeć! -
Pa kako bi me ti pohvalio?

JAGO. Već domišljam se, al se misli teško
Otkidaju od lubanje ko lijepak
Od vune, pa i mozak čupaju.
No muza mi se trudi, pa će rodit. -
Ljepota ako s umnošću se družu,
Ljepota mora mudrosti da služi.

DEZDEMONA. Dobro hvališ! A kako onda ako je žena ruž-
na i umna?

JAGO. Rugobi umnoj treba momče krasno
I ružno lice sakrit će se lasno.

DEZDEMONA. Sve gore i gore.

EMILIJA. A kako onda ako je lijepa i glupa?

JAGO. Ljepota nije nikad glupa bila
Jer glupost joj je čedo pribavila.

DEZDEMONA. To su stare prostačke budalaštine da natjeraš na smijeh budale u pivari. A kakvu jadnu pohvalu imaš za onu koja je ružna i glupa?

JAGO. Rugoba glupa luduje baš tako
Ko i ljepota umna - sve jednako.

DEZDEMONA. O jadnog li neshvaćanja! Hvališ najviše onu koja je najgora. Ali kakvu bi hvalu dao zaista vrijednoj ženi, onakvoj koja snagom svoje vrline izazivlje i samu zlobu da za nju svjedoči?

JAGO. Zar onoj -
Što uz ljepotu nema oholosti,
A uz jezičak nema brbljavosti -
Što pored zlata ne će da se kiti,
I srcu svome um'je prkositi -
Što bijesna bi se mogla osvećivat,
Al srdžbu svoju umije sakrivat -
Što razlikuje mudro i bez muke
Od lososova repa glavu štuke -
Što mislit zna, al svoje misli krije,
Prosaca ima, al joj do njih nije? -
Ej ta bi bila - ako je imade -

DEZDEMONA. Za što?

JAGO. Da doječ lude Bogu dane krade.

DEZDEMONA. O kako je to jadan i kukavan zaključak! - Ne slušaj ga, Emilija, premda ti je muž! - Što velite vi, Cassio? Nije li to najneotesaniji i najdrskiji brbljavac?

CASSIO. Srce mu je na jeziku - bolje će vam se militi vojnikom nego mudracem.

JAGO (*za se*). Za ruku je hvata. Da, vrlo dobro, šapćite samo - u ovu ću tanku paučinu uloviti tako veliku muhu kao što je Cassio. Da, da, smiješi joj se, nude! Od te tvoje uljudnosti iskovat ću ti lance. Zaista, pravo je tako! Ako vas ovakve šale liše poručništva, bilo bi bolje da niste tako često ljubili svoja tri prsta, čime sad opet tako spretno igrate kavalira. Vrlo dobro - dobro cjelivate! I divno se klanjate! Tako valja! Još jednom prste na usnice? O, prisjest će vam!¹⁸

(Vani trublja)

Crnac. Poznajem njegovu trublju.

CASSIO. Da zaista.

DEZDEMONA. U susret podimo mu
I dočekajmo ga.

CASSIO. Gle dolazi.

(Uđu Otelo i pratnja)

¹⁸ U originalu: would they (lips-usnice) were clyster-pipes for your sake.

OTELO. O ratnice¹⁹ mi lijepa!

DEZDEMONA. Mili moj
Otelo!

OTELO. Jednako se radujem
I čudim videć da ste prije mene tu.
O srećo srca moga. Ako poslije
Oluje svake dolazi ovaka
Tišina, neka dušu vjetrovi
Dok samu smrt ne probude! I nek se
Brod popinje na morske bregove
Visoke kao Olimp i nek roni
Duboko, kolik od neba je razmak
Do pakla! Kad bih umrijet morao
U ovaj časak, presretan bih bio,
Jer duša mi je slasti prepuna
I bojim se da nepoznat mi usud
Ovake sreće više ne sprema.

DEZDEMONA. Sačuvo Bog da ljubav nam i sreća
Ne rastu ko što dani nam se množe!

OTELO. O amen, blage moći! - Nisam kadar
Iskazat svoju radost - tu me guši,
Jer odviše je slasti! Ali ovo

(cjeliva je)

I ovo neka najveći je nesklad
Što igda će ga naša srca činit.

¹⁹ Otelo je zove ratnicom jer je s njim pošla u rat. Vidi III. čin, 4. prizor, gdje Dezdemona veli: "A ja sam bome ružna ratnica."

JAGO (*za se*). Da, sad ste skladno udešeni - al ću,
Poštenja mi, odapet žice te
Što čine ovu glazbu.

OTELO. Hajdmo u grad!
Već rat je svršen, prijatelji! Znajte -
Potopiše se Turci. - Kako stari
Na otoku mi znanci? - Tebe će
Na Cipru, dušo, lijepo primiti
Jer veliku sam ljubav našao
Među njima. Al ja ti, zlato, brbljam
Neprilično i lud sam ti od sreće. -
Moj dragi Jago, pođi, molim te,
U luku, pa mi kovčege iskrcaj
I kapetana u grad mi dovedi,
Jer on je valjan, treba ga počastit
Za njegovu vrsnoću. - Dođi, dušo,
Još jednom da si zdravo mi na Cipru!

(Odu Otelo, Dezdemonu i pratnja)

JAGO. Pođi u luku - i ja ću zamalo²⁰ - Dođi amo. Ako si
čovjek - jer kažu da i u nitkova, kad su zaljubljeni, ima
više plemenitosti nego im je dala priroda - slušaj me.
Poručnik će noćas na stražu - ali prije svega ti moram
reći ovo: Dezdemonu je upravo zaljubljena u njega.

RODERIGO. U njega? Ta to je nemoguće.

²⁰ To veli Jago jamačno nekom sluzi ili vojniku, a dalje govori Roderigu.

JAGO. Stavi prst ovamo i pazi dobro što ću ti reći. Pomisli kako je isprva žestoko ljubila crnca - a samo zato što se razmetao i što joj je pričao strašne laži. A hoće li ga ona uvijek ljubiti zbog brbljanja? Odviše si razborit a da bi to mislio. Njenom oku treba hrane, a kakva je naslada gledati đavla? Kad krv omlitavi od takve ljubavne slasti, trebat će joj - da joj se krv opet upali i da joj se tek opet otvori - umiljata lica, jednakosti u dobi, u vladanju i ljepoti - svega čega u crnca nema. Kako dakle ne će naći tih nužnih ugodnosti, osjetit će nježna joj duša da je prevarena, pa će joj se smučiti i crnac će joj postati gadan i mrzak. Sama će je priroda u to uputiti i nagnati je na drugi izbor. Dakle, gospodine, ako to uzmemo na um - a to je najjasnija i najprirodnija misao - kome se sreća tako sjajno smije kao Cassiju? Vrlo okretan momak i nije nimalo savjestan, nego se samo gradi pristojan i uljudan da uzmogne lakše zadovoljiti svoju putenu i najskrovitiju razuzdanu strast! Da, nikomu, nikomu. Gladak i podmukao nitkov koji uvijek vreba zgodnu priliku. U njega je oko što može kovati i krivotvoriti korist ondje gdje i nema pravih koristi. Vraški ugursuz! Osim toga je lijep i mlad te ima sva svojstva što ih vole lude i neiskusne dušice. Đavolski spretno momče. A ona ga je već progledala!

RODERIGO. Ne mogu toga o njoj vjerovati. Ta ona je prava svetica.

JAGO. Svetica! Brus! Vino što ga ona pije pravi se od grožđa. Da je bila svetica, nikad se ne bi bila zaljubila u crnca. Svetica! Dabome! Zar nisi vidio kako mu je pogladila dlan? Zar nisi tog opazio?

RODERIGO. Da, da, jesam, ali to je bila samo udvornost.

JAGO. Bludnost, tako mi ove desne ruke - uvod i nejasan predgovor priči o razbludu i o nečistim mislima. Tako su im se usnice približile te su se dahom milovali. Sramotne misli, Roderigo! Ako to prijateljsko drugovanje tako uznapreduje, nabrzo će doći najglavniji i najvažniji čin: tjelesno združenje. Pi! - Ali, gospodine, slušajte vi mene. Ja sam vas doveo iz Mletaka. Pođite večeras na stražu. Što se tiče određenja, to je moja stvar, Cassio vas ne poznaje. Ja ne ću biti daleko od vas. Nađite zgodnu priliku da razljutite Cassija, bilo da odveć glasno govorite, bilo da pogrdite njegovu ratničku vještinu ili ako hoćete na kakav drugi način koji se pokaže zgodniji.

RODERIGO. Dobro.

JAGO. Gospodine, on je nagao i žestok, pa će vas možda udariti. Razdražite ga da to učini, a ja ću na to Ciprane podjariti na uzbunu koja se ne će prije utišati dok ne bude Cassio svrgnut. Tako ćete skratiti put do svojih želja - jer ja ću vam onda moći lakše pomagati - i tako ćete najsretnije ukloniti onu zapreku koja najviše smeta uspjehu.

RODERIGO. Učinit ću tako ako mi se desi zgodna prilika.

JAGO. Ja ti jamčim. Dođi što prije k meni u tvrđavicu - treba da na obalu iznesem njegovu prtljagu. Zdravo!

RODERIGO. Zbogom. (*Ode*)

JAGO. Ja mislim da je ljubi Cassio -
I ona njega - vjerovat je lako.
Ne trpim crnca, al je postojan
U ljubavi i plemenit, pa držim,
Dezdemoni će biti valjan muž.

Al i ja ljubim nju - no ne zbog samog
Uživanja - iako bih se možda
I tako teško mogao ogriješit -
Već ponešto da svoju osvetu
Zadovoljim - jer sumnjam da je bludni
Taj crnac i u moje sedlo skako.
Ta misao mi glođe utrobu
Ko otrov ljut i ništa ne može
I ne smije umirit srce mi
Dok s njime ja se ne izjednačim:
Za ženu ženu - ili ako mi se
To izjalovi, natjerat ću crnca
U tako jaku ljubomornost barem
Da razum je ne uzmogne izliječit.
I zato - ako onaj ništavac
Iz Mletaka, što ludo u lov srlja
Te ja ga moram zauzdavati ⁻²¹
Podnese hajku, to ću Cassija
Valjano ščepati. Pred crncem ću
Okrivit ga zbog bluda - jer se bojim
Da noćnu moju nosio je kapu
I Cassio. A crnac će mi hvalit
I ljubiti me i nadariti
Što tako sjajno njega nasamarih,
Obezumih i mir i pokoj mu
Razorih. - Tu je, al još zbrkano,
Jer lupeštine takve oblik pravi
Na djelu samo može da se javi. (*Ode*)

²¹ I ovo mjesto nije sasvim jasno (If this poor trash of Venice, whom I trash for his quick hunting).

Drugi prizor

Ulica.

(Uđe Glasnik s proglasom; za njim puk)

GLASNIK. Otelo, naš plemeniti i hrabri general, želi da svi slavimo slavu, jer su upravo stigle pouzdane vijesti o potpunoj propasti turskog brodovlja. Plešite i palite kresove - svatko neka se zabavlja i veseli onako kako mu srce veli. Jer ne slavimo samo te radosne vijesti nego i generalovo vjenčanje. Njegova je želja da vam to objavim. Sve su komore otvorene - gostite se i častite po miloj volji - odsad, od pete ure, pa sve dok zvono ne udari jedanaest. Blagoslovio Bog otok Cipar i našeg plemenitog generala Otela!

(Odu)

Treći prizor

Trijem u dvoru.

(Uđu Otelo, Dezdemonu, Cassio i pratnja)

OTELO. Michele dragi, pripazite noćas
Na straže. Treba da se naviknemo

Na takvo časno zauzdavanje -
Veselimo se razumno.

CASSIO. Što treba
Uradit, Jago ima uputu,
Al ipak ću i svojim očima
Da prigledam.

OTELO. Da, Jago je poštenjak.
Michele, laku noć, a sutra zorom
Govorit hoću s vama.

(Dezdemoni)

Hajdmo, ljubo, -
Kad kupiš nešto, hoćeš to i užit,
Tu korist jošte morate mi pružit.²²
Laku noć.

(Odu Otelo, Dezdemoni i pratnja)

(Uđe Jago)

CASSIO. Zdravo, Jago, treba da pođemo na stražu.

JAGO. Ne odmah, poručniče, još nije deset sati. General nas
tjera tako rano za ljubav svojoj Dezdemoni. Ne smijemo
mu zamjeriti - još nije s njom uživao noć, a ona bi nas-
ladila i Jupitra.

CASSIO. Divna je to gospođa!

²² Za ova dva stiha misle da nisu Shakespeareovi.

JAGO. I puna ljubavne strasti.

CASSIO. Zaista, ona je prekrasan i nježan cvijetak.

JAGO. Kakvo li je oko u nje! Kao da te izazivlje na dvoboj.

CASSIO. Njeno oko mami i vabi, a ipak se čini vrlo čedna.

JAGO. A kad govori, nije li to glasan poziv na ljubav?

CASSIO. Doista, ona je sama savršenost.

JAGO. Ej sretna joj bila postelja! Hajdmo, poručniče, imam oku vina, a vani je nekoliko ciparskih kavalira koji živo žele popiti čašicu u zdravlje crnom Otelu.

CASSIO. Ne večeras, dragi Jago, moja je glava vrlo jadna i nesretna u piću. Volio bih da ima neki drugi način kako da se pristojno pozabaviš.

JAGO. No, pa to su naši prijatelji. Samo jedan vrč, ja ću piti za vas.

CASSIO. Popio sam večeras samo vrč, a i taj je bio jako pomiješan s vodom, pa eto što je uradio od mene! Nemam jadan nimalo snage i ne smijem svoju slabost više iskušavati.

JAGO. Ma čovječe, ovo je noć slave - kavaliri to žele.

CASSIO. Gdje su?

JAGO. Eno ih pred vratima - molim vas, zovnite ih, neka uđu.

CASSIO. Hoću, ali preko srca. (*Ode*)

JAGO. Natovarim li još mu jedan vrč

Uz onaj što je već ga ispio

Večeras, bit će naprasit i svadljiv

Ko pseto moje mlade gospe. Blesan

Rodrigo, što je skoro šenuo

Od ljubavi, potegnuo je ljudski

Dezdemoni večeras u zdravlje.
I on je noćas na straži - i još
Tri ciparska mladića - naduta
I ponosna što paze brižljivo
Na svoju čast - baš prava srčika
Tog junačkoga otoka. I njih sam
Večeras punim vrčem ugrijao.
U čoporu pijandura ću dakle
Na takav čin navesti Cassija
Da ovaj otok uvrijedi. - Al evo,
Već idu. Ako uspjeh ostvari
Moj san, moj brod će onda u slobodi
Sa vjetrom i sa strujom sâm da brodi.

(Vrati se Cassio, za njim Montano, gospoda i sluge s vinom)

CASSIO. Boga mi, već su mi dali priličan gutljaj.

MONTANO. Posve malen, vjere mi, nije bio veći od mjerice
ili ne zvao se ja vojnikom.

JAGO. Hej, vina amo!

(pjeva:)

Ej, vince u vrče mi lij, lij!
Ej, vince u vrče mi lij!
Vojniku kratak je vijek
I udes čeka ga prijek,
Zato, družo, vince pij!

Vina amo, momci!

CASSIO. Boga mi, sjajna pjesma.

JAGO. Naučio sam je u Engleskoj. Tamo ima, duše mi, teških pijanica. Ni Danac ni Nijemac ni trbonja Holandez - hej u zdravlje! - nisu nimalo ravni Englezu.

CASSIO. Zar je Englez takva pijandura?

JAGO. Ej, on će Danca bez muke na mrtvo opjaniti, Nijemca će svaliti pod stol i ne će se ni oznojiti, a Holandez će prije povraćati nego što napuniš još jednu oku.

CASSIO. U zdravlje našem generalu.

MONTANO. Prihvaćam, poručniče, i pijem u to ime.

JAGO. O mila Engleska!

(pjeva:)

Kralj Stjepan nije junak loš,
Za krunu kupi hlače on,
Al preskupo mu to za groš,
Krojaču reče da je slon.
U njega bješe slave dosti,
A ti si samo jadnik crni,
Al zemlja strada s oholosti,
Pa zato stari plašt ogrni.

Hej! Vina amo!

CASSIO. A, to je još divnija pjesma od one prve!

JAGO. Hoćete li je još jednom čuti?

CASSIO. Ne ću jer držim da onaj nije vrijedan svog mjesta koji čini nešto takovo. - E, Bog je nadasve - ima duša koje se moraju spasiti, a ima duša koje se ne smiju spasiti.

JAGO. Istina, dragi poručniče.

CASSIO. Što se mene tiče - da ne uvrijedim generala ni drugog nijednog odličnog čovjeka, ja se nadam da ću se spasiti.

JAGO. I ja, poručniče.

CASSIO. E, ali s dopuštanjem ne prije mene - poručnik treba da se spasi prije zastavnika. No dosta o tome, hajdmo na posao. - Oprosti nam grijehе naše! - Gospodo, pođimo kud nas dužnost zove. Ne mislite, gospodo, da sam ja pijan. Ovo je moj zastavnik - ovo je moja desna ruka, a ovo mi je lijeva - dakle nisam pijan - mogu posve dobro stajati i posve dobro govoriti.

SVI. Izvrsno.

CASSIO. Eto, vrlo dobro - ne smijete dakle misliti da sam pijan. *(Ode)*

MONTANO. Na terasu, gospodo, da postavimo straže.

JAGO. Taj čovjek što je upravo izašo
Uz Cezara bi mogo stajati
I zapovijedat - takav on je vojnik.
Al vidite i manu njegovu
Što jednaka je njegovoj vrlini
Ko ekvinocij. Šteta ga je! Strah me
Da povjerenje, kojim ga Otelo
Počašćuje, u času slabosti
U bijedu ovaj otok ne svali.

MONTANO. Je l' često takav?

JAGO. Njegovu je snu
To vazda uvod. Bdjeti će vam dvaput
Po dvanaest sati ako li ga piće
Ne uspava.

MONTANO. Al to bi trebalo
I generalu reći. Možda on to
I ne vidi il dobro srce mu

Vrlinu samo vidi Cassijevu,
A ne vidi mu mane. Nije l' tako?

(Uđe Roderigo)

JAGO *(tiho Roderigu)*. Rodrigo! Što je? Ajte molim vas
Za poručnikom.

(Roderigo ode)

MONTANO. Šteta, opasno je
Što plemeniti crnac daje mjesto
Svog doglavnika čovjeku u kojeg
Tolika je ukorijenjena slabost -
I crncu reći bilo bi pošteno.

JAGO. Ja ne ću - ni za ovaj lijepi otok -
Al vrlo volim Cassija i mnogo
Učinio bih da ga izliječim
Od toga zla -

(Vani vika: U pomoć! U pomoć!)

No čujte! Kakva buka?

(Vrati se Cassio progoneći Roderiga)

CASSIO. Nitkove! Huljo!

MONTANO. Što je, poručniče?

CASSIO. Ništarija da dužnosti me uči!

U bocu ću zatući lupeža.

RODERIGO. Zar mene tući?

CASSIO. Brbljaš, nitkove?

(Bije Roderiga)

MONTANO *(zaustavljajući ga)*. Ej, poručniče, stan'te, molim vas.

CASSIO. Gospodine, okanite se il ću
Po lubanji vas ošinut.

MONTANO. Koješta!
Vi pijani ste.

CASSIO. Pijan!

(Biju se)

JAGO *(tihu Roderigu)*. Otale!
Izađi i uzbuni vikom grad!

(Roderigo ode)

Ej, poručniče - jao, gospodo,
Pomozite! - Gospodine, Montano -
Gospodine - pomoz'te! - Lijepa li je
To straža!

(Zvono zazvoni)

Tko to zvoni? Do vraga!
Probudit će se grad. Ta stanite
Za ljubav Božju, poručniče, jer
Za vazda ćete osramotiti se.

(Vrati se Otelo i pratnja)

OTELO. Što biva ovdje?

MONTANO. Bome, krv mi teče
I smrtno ja sam ranjen. *(gubi svijest)*

OTELO. Stanite,
Života vam.

JAGO. Hej stan'te! Poručniče -
Gospodine - Montano - gospodo -
Zar osjećaj ste sav izgubili
Za službu i za dužnost? Stanite,
General zbori s vama, stid vas bilo!

OTELO. Hej, što je? Kako to se zbililo? Zar se
Poturčismo te sami činimo
Što Turcima je Bog zabranio.
Ej stid vas bilo, jer ste kršćani!
Okanite se barbarskog inata,
Jer tko se makne još da robuje
Svom bijesu, tome život nije drag
Jer čim se gane, umrijet će. - To zvono
Utišajte mi strašno - zaplašit će
I smutit otok. - Što je, gospodo?
Moj vrijedni Jago što od jada kao
Bez duše stojiš tu, govori tko je

To započeo, ljubavi ti tvoje,
Zapovijedam ti. -

JAGO. Ne znam, malo prije
Još prijatelji, mirni, skladni kao
Mladoženja i mlada kad se svlače
Da skupa legnu - onda, ovaj čas,
Ko da je kobna zvijezda ih pomela,
Potegnuli su mačeve i stali
Da bodu se u borbi krvavoj.
Ne mogu reći kako začela se
Ta luda kavga - al bih volio
U slavnom boju da sam noge te
Izgubio što doniješe me amo.

OTELO. Michele, što to bješe, te ste tako
Zastranili?

CASSIO. Oprostite mi, molim,
Ne mogu zboriti.

OTELO. Montano vrijedni,
Vi što ste uvijek bili pristojni,
I sav svijet znade da ste ozbiljan
I šutljiv mladić, te je glas vam velik
U ustima mudraca - što se zbilo
Te dobri glas ovako kaljate
I blago svoje časti tratite
Za ime noćnog kavgadžije? Na to
Odgovarajte!

MONTANO. Ja sam ljuto ranjen,
Otelo dični. Sve što znadem ja,
To može vam i Jago, časnik vaš,
Da iskaže - a ja ću štedjet riječi

Jer teško sada zborim. Ne znam da sam
Večeras išta zla učinio
Il rekao, već ako je kadikad
Zločinstvo sebe ljubiti il je grijeh
Oduprijet se kad napane ta sila.

OTELO. Nebesa mi, već počinje mi krv
Da vlada protiv boljih mi vodiča,
A strast mi hoće zdravi sud zamračiti
I voditi me - pa ako tek se maknem
Il ruku dignem, najbolji će pasti
Od moga gnjeva. Kazujte mi kako
Ta gadna kavga nastade i tko je
Njen začetnik? Tko bude kriv tom grijehu,
Pa bio moj blizanac, sa mnom rođen,
Izgubiti će me. - Što? U ratnom gradu,
Još burnome, gdje srca puka su
Sva puna straha, zapodijevati
Te zadjevice, domaće i lične,
Na dvoru, noću, pa još na straži!
Strahovito! - Al tko to začne, Jago?

MONTANO. Čuj, ako ti zbog prijateljstva ili
Drugarstva više ili manje rekneš
Od istine, ne zovi se vojnikom.

JAGO. Baš popadoste me - al volio bih
Iščupati sebi jezik taj iz usta
No Cassiju krivicu nanijeti.
Al uvjeren sam, istinom mu ne ću
Učiniti štete. - Čujte, generale:
Montano i ja bili smo u riječi
Kad neki čovjek zapomažuć uđe,

A za njim Cassij, htijuć golim mačem
Iskalit srce. Uto stupi preda nj
Gospodin ovaj, moleć ga da stane -
A ja potekoh za vikačem onim
Da svojom krikom - ko što je i bilo -
Ne zastraši nam grad. Al on, brzonog,
Izmaknuo je mojoj nakani.
Pa kad još začuh zveket mačeva
I lupu i gdje Cassij bijesno psuje
- Što do večeras nikad ne bih reko -
Povratih se za časak pa ih nađoh
U sukobu gdje biju se i bodu,
Baš kao što ste vi ih rastavili.
Kazivat više o tome ne mogu -
No ljudi tek su ljudi, najbolji
Kadikad zgriješi. - Premda Cassio je
Krivicu malu njemu nanio -
Baš ko što ljudi u svom bijesu kadšto
I prijatelja udare - al onaj
Što pobježe zacijelo Cassija je
Strahovito pogrdio, te nije
Ni strpljivost se mogla svladati.

OTELO. Znam, Jago, tvoja čestitost i ljubav
Ublažit hoće to i Cassiju
Olakšat. Ti si drag mi, Cassio,
Al odsad nisi doglavnik mi više.

(Vrati se Dezdemonu s pratnjom)

Gle, nije li se moje slatko milje

Probudilo! - Za primjer ću te stavit.

DEZDEMONA. Što biva tu?

OTELO. Već sve je dobro, zlato,

Pa hajdmo leći.

(Montanu)

Sam ću vaše rane,

Gospodine, da vidam. Vodite ga.

(Odvedu Montana)

A ti se, Jago, brižljivo po gradu

Obazri i utišaj one što je

Uzbunila ih ova gadna buka. -

Sad hajdmo, ljubo. Često takva vika

Iz blagog sanku probudi vojnika.

(Odu svi osim Jaga i Cassija)

JAGO. Što, zar ste ranjeni, poručniče?

CASSIO. Da, ali za moje se rane nije rodio vidar.

JAGO. Ma ne daj Bože!

CASSIO. Dobri glas, dobri glas, dobri glas! O! Izgubio sam svoj dobri glas, izgubio sam ono što je bilo besmrtno u meni, a što je ostalo, ima i životinja. - Svoj dobri glas, Jago, svoj dobri glas!

JAGO. Poštenja mi, držao sam da ste na tijelu ranjeni - to je važnije nego dobri glas. Dobar je glas tašta i lažna opsjena koju često stečeš bez zasluge, a izgubiš bez krivice. Vi uopće niste izgubili svoj dobri glas, osim ako sami o sebi takve glase raznosite. Ma čovječe! Ima putova da opet omilite generalu. On vas je samo u svom gnjevu odbacio i kaznio vas je više zbog javnih obzira nego od zle namisli. To je upravo tako kao kad bi tkogod htio tući bezazleno pseto da ustraši moćna lava. Umolite mu se i on je vaš.

CASSIO. Volim ga zamoliti da me prezire nego da tako dobra vojvodu vara tako nevrijedan, pijan i nerazuman časnik kakav sam ja²³. Pijan biti! Govoriti kao papiga! Svađati se! Razbacivati se! Psovati i naduveno govoriti sa svojom vlastitom sjenom! - O ti nevidljiva snago vina, ako nemaš imena po kojem da te poznajemo, nazovimo te đavlom!

JAGO. Tko je bio onaj što ste ga mačem ganjali? Što vam je učinio

CASSIO. Ne znam.

JAGO. Je li moguće?

CASSIO. Sjećam se koječega, ali ničega jasno; znam da je bila svađa, ali ne znam zbog čega. - O Bože, zašto ljudi sebi u usta meću dušmanina da im ukrade mozak - zašto se radujemo, veselimo i kličemo kad sami sebe pretvorimo u životinje?

²³ Točno prema originalu bi bilo: "... nego tako dobra vojvodu varati s tako nevrijednim, pijanim i nerazumnim časnikom".

JAGO. No sad vam je posve dobro. Kako ste se mogli tako brzo oporaviti?

CASSIO. Prohtjelo se bijesu pijanstva da ustupi mjesto bijesu srdžbe. Jedna mi slabost otkriva drugu da sâm sebe od srca prezrem.

JAGO. Nemojte, vi ste odviše strog moralist. Takvo je sad vrijeme i takve su sad prilike i položaj u ovom kraju te bih volio da se to nije dogodilo, ali kad je već tako kako jest, okrenite to sebi na dobro.

CASSIO. Zamolit ću ga da mi vrati mjesto, a on će mi reći da sam pijanica! Da imam toliko usta kao hidra, sva²⁴ bi mi zatisnuo takav odgovor. Maloprije razuman čovjek, začas luda, a odmah zatim živinče! Strašno! - Svaka je neumjerena čaša prokleta i đavo je u njoj.

JAGO. Koješta! Dobro je vino dobra i prijatna stvarca ako s njom valjano postupamo. Ne grdite ga više. Pa onda, dragi poručniče, vi znate, mislim, da vas ja volim.

CASSIO. O tom sam se dovoljno uvjerio, gospodine. - Ja pijan!

JAGO. Svatko se živ može jednom opiti pa i vi, čovječe. Reći ću vam što treba da radite. Žena našega generala je sad general. To mogu zato kazati jer se on sav podao i predao tome da gleda, motri i proučava njezine čare i miline. Ispovjedite joj se iskreno, navaljujte da vam pomogne kako biste opet postigli svoje mjesto. U nje je tako prijazna, ljubezna, mekana i blaga ćud te drži da joj je grijeh i da nije dobra ako učini manje nego je moliš. Zamolite je da opet sveže raskinutu vezu između vas i

²⁴ Lernejska hidra, koju je ubio Heraklo, imala je sedam glava.

svog muža - i ja stavljam na okladu sve što imam, a vi što vas volja, da će ta prekinuta nit ljubavi biti jača nego je prije bila.

CASSIO. Vi me dobro savjetujete.

JAGO. Kunem vam se iskrenošću svoje ljubavi i svoje čestite sklonosti.

CASSIO. Vjerujem vam rado. Sutra ću ujutro zamoliti krepopsnu Dezdemonu da se za me zauzme. Očajat ću i sve nade izgubiti ako me sad prevare.

JAGO. Pravo velite. Laku noć, poručniče, moram na stražu.

CASSIO. Laku noć, čestiti Jago.

(Ode)

JAGO. Tko veli sada da sam nitkov ja
Kad ovaj svijet moj iskren je i pošten
I umu shvatljiv, te je pravi put
Da crnca opet osvoji? Ta blagu
Dezdemonu je posve lagano
Predobiti za svaku vrijednu molbu,
Jer podašna je kao blagi zrak -
I nije teško crnca joj osvojiti
Pa da se mora krsta on odreći
I svih znakova i simbola spasa -
Jer srce mu je tako privezano
Za njenu ljubav te je lako njoj
I činiti i ne činiti što joj drago.
Po miloj volji ona boguje
Nad njegovom slaboćom. Kako dakle
Da budem hulja kada Cassija

Na ravnu stazu k sreći navodim?
Đavolska to je teologija!
Kad đavli hoće ponajcrnji grijeh
Podjarit, onda najprije nas mame
Božanskim likom - to sad i ja činim.
Dok bude ovaj ludov čestiti
Dezdemonu salijetao da ona
Sudbinu njemu popravi, i dok se
U crnca bude jako ona za nj
Zauzimala, ja ću lijevat crncu
U uho kužni otrov da ga ona
Zbog bludne samo želi požude.
I što se većma bude trudila
Da učini mu dobro, sve će više
Otelovo razarat povjerenje. -
Vrlinu tako njenu ću pretvorit
U lijepak, a od njezine dobrote
Sagradit mrežu da se u nju svi
Zapletu.

(Roderigo se vrati)

Što je, Roderigo?

RODERIGO. Ja sam ovdje u lovu, ali ne kao pas koji lovi, već ko onaj što samo štekće. Kesa mi je gotovo prazna, noćas sam dobio grdnih batina - a konac će, mislim, biti taj da ću za svoju muku steći mnogo iskustva, pa ću se posve bez novaca i s malo više pameti vratiti u Mletke.

JAGO. O jadan je tko nema strpljivosti!
Zar može rana drukčije zacijelit

No pomalo? Ti znaš da pameću
Mi radimo, a ne čarolijama,
A pameti se hoće vremena.
Zar nije dobro? Cassio je tebe
Izlupao, al ti si Cassija
Tek s malo štete svrgo. Premda sve
Na suncu lijepo raste, ipak plod
Što prvi cvate, prvi će i dozret.
Potrpi malko. - Sviće, boga mi
U zabavi i radu čas je kratak. -
Ukloni se i pođi u svoj stan.
Otale, velim, kasnije ćeš više
Da doznaš. Idi!

(Roderigo ode)

Dvoje sada treba
Da uradimo. Moja žena mora
Za Cassija da gane svoju gospu.
Nagonit ću je na to. Ja ću dotle
Odmamit crnca i dovesti natrag
Da Cassija baš nađe kad mu bude
Salijeto ženu. - Pravi put je to,
A odgoda i mlakost nosi zlo.

(Ode)

TREĆI ČIN

Prvi prizor

Cipar. - Pred dvorom.

(Uđe Cassio i nekoliko svirača)

CASSIO. Tu zasvirajte, gospodo - vaš trud ću
Naplatit. Nešto kratko. Generalu
Nazovite "dobro jutro".

(Glazba)

(Uđe Lakrdijaš)

LAKRDIJAŠ. Ej, gospodo, zar su vaša glazbala bila u Napu-
lju da tako kroz nos unjkaju?

PRVI SVIRAČ. Kako, gospodine, kako?

LAKRDIJAŠ. Molim vas, jesu li ovo svirale?

PRVI SVIRAČ. Jesu, gospodine, dakako.

LAKRDIJAŠ. Samo da vam ne budu svirale na vrbi.

PRVI SVIRAČ. Kako to - na vrbi, gospodine?

LAKRDIJAŠ. Da vam plaća za vaše sviranje ne ostane svirala na vrbi.²⁵ Ali, gospodo, evo vam novaca. Generalu se vaša glazba tako sviđa te vas moli da se okanite takve dernjave ako Boga znate.

PRVI SVIRAČ. Dobro, gospodine, okanit ćemo se.

LAKRDIJAŠ. Ako umijete tako svirati da se ne čuje, e onda dete još jednu jer general baš ne voli, štono riječ, s l u - š a t i glazbu.

PRVI SVIRAČ. To ne možemo, gospodine.

LAKRDIJAŠ. Onda zadjenite frule za pojas, jer ja hoću da odem. Idite, rasplinite se, otale!

(Svirači odu)

CASSIO. Čuješ li, moje drago momče?

LAKRDIJAŠ. Ne, ja ne čujem vaše drago momče, ja čujem vas.

CASSIO. Molim te, ostavi se doskočica. Evo ti zlatan cekinčić - ako je generaličina pratilica budna, reci joj da je ovdje neki Cassio koji je moli za malu ljubeznost da s njom govori. Hoćeš li?

LAKRDIJAŠ. Ona je budna, gospodine, pa budne li začas ovdje, budi vam slobodno misliti da je na moju pobudu došla.²⁶

CASSIO. Ded, prijatelju.

²⁵ Čitava ova igra riječima je ovdje slobodno prevedena.

²⁶ I ovo je slobodno prevedeno.

(Lakrdijaš ode)

(Uđe Jago)

CASSIO. Baš u dobri čas,
Moj Jago.

JAGO. Zar ni legli niste?

CASSIO. Nisam -

Ta svitalo je kad se rastajasmu.²⁷
Usudih se po vašu ženu poslat -
Zamoliti ću je da mi pomogne
Do kreposne Dezdemone da dođem.

JAGO. Pa ja ću vam je odmah poslati
I smisliti način kako li ću crnca
Ukloniti s puta da se uzmognete
Slobodnije porazgovoriti.

CASSIO. Ponizno hvalim.

(Jago ode)

Nisam u Firenci
Ljubeznijega znao čovjeka
Ni vrlijega.²⁸

(Uđe Emilija)

²⁷ Između II. i III. čina proteklo je dakle samo nekoliko sati.

²⁸ Cassio je Firenčanin, a Firenčani su bili na glasu sa svoje ljubeznosti.

EMILIJA. Poručniče dragi,

Dobro jutro vam želim. Žao mi je
Što pali ste u nemilost - al sve će
Još dobro bit. General zbori o tom
Sa ženom, koja svojski za vas radi -
Al crnac veli: onaj što ste ga
Vi ranili, na glasu je na Cipru
I mnogo ima pristaša - pa zato
Po zdravome vas treba razumu
Da odbije - al tvrdi da vas ljubi
I ne treba mu drugog molitelja
Do njegove naklonosti - pa čim se
Najzgodnija mu pruži prilika,
Povratit će vam službu.

CASSIO. Ipak bih

Zamolio vas - ako mislite
Da zgodno bi moglo biti -
Udesite mi priliku da mogu
S Dezdemonom govorit nasamo.

EMILIJA. Uniđite - i ja ću vas odvesti

Gdje srce ćete moći slobodno
Otvoriti.

CASSIO. Zadužit ćete me.

(Odu)

Drugi prizor

Soba u dvoru.

(Uđu Otelo, Jago i gospoda)

OTELO. Ta pisma, Jago, predaj kormilaru
I po njemu poruči vijeću smjerni
Moj poklon. Zatim hoću da se prođem
Po utverdama - tamo me potraži.

JAGO. Učinit ću, moj dobri gospodar.

OTELO. Da pregledamo tvrđu, gospodo?

GOSPODIN. Po zapovijedi vašega gospodstva.

(Ođu)

Treći prizor

Vrt u dvoru.

(Uđu Dezdemonu, Cassio i Emilija)

DEZDEMONA. Ne boj se, sve ću, dragi Cassio,
Učinit da tebi pomognem.

EMILIJA. Da, draga gospo. Znajte, muž se moj
Žalosti ko da o njemu se radi.

DEZDEMONA. Poštena duša. - Ne sumnjajte, Cassio,
Ja hoću da se s mojim gospodarom
Ko negda opet sprijateljite.

CASSIO. Ma što god, gospo, snašlo Cassija,
On bit će uvijek vjeran sluga vaš.

DEZDEMONA. Znam - hvala vam. Vi ljubite mog muža
I odavno ga poznajete. Znajte,
Toliko tek nepristupan će biti
Koliko ište oprez.

CASSIO. Da - al, gospo,
Taj oprez može ili dugo trajat
Il mršavo i slabo hraniti se
Il još porasti prema prilikama -
Pa kako ja ću biti nenazočan,
A moje mjesto popunjeno, to će
Zaboraviti ljubav mi i službu
General.

DEZDEMONA. Ne boj se - za mjesto ti
Pred Emilijom jamčim. Vjeruj mi,
Kad ja obećam neku ljubav, to ću
Izvršit je do najmanjega dijelka.
Moj vojno ne će nikad imat mira -
Pitomit ću ga bdjenjem, dodijavat
Čavrljajuć mu - postelju ću školom,
A stol mu ispovjedaonicom
Učiniti - u sve što započne,
Uplesti ja ću Cassijevu molbu.
I zato mi se raduj, Cassio,
Jer umrijet voli tvoja zaštitnica
No tvoju stvar zapustit.

EMILIJA. Moj gospodar
Gle dolazi.

CASSIO. Oprostit ću se, gospo.

DEZDEMONA. Ne, ostajte i čujte što ću reći.

CASSIO. Ne sada, gospo - vrlo ja sam smeten
I zato nisam sposoban da radim
Za svoju stvar.

DEZDEMONA. Pa na volju vam bilo.

(Cassio ode)

(Uđu Otelo i Jago)

JAGO. Ha, to mi nije po volji!

OTELO. Što veliš?

JAGO. Ja? Ništa - ili ako rekoh, ne znam
Što, gospodaru.

OTELO. Nije li Cassio se
To s mojom ženom sad oprostio?

JAGO. Zar Cassio? Ne, ne, zacijelo nije -
Jer ne vjerujem da bi tako kradom
Otići htio kao krivac videć
Gdje dolazite.

OTELO. On je bio, mislim.

DEZDEMONA. Moj gospodaru! - S nekim moliteljem
Govorila sam, s čovjekom što gine
Od nemilosti vaše.

OTELO. S kojim to?

DEZDEMONA. Ta s poručnikom vašim, s Cassijem.

O gospodaru, ako imam čara
I snage nešto da vas ganem, odmah
Pomirite se s njim, jer ako vas
On istinito ne ljubi i ako
Sagriješio je hotice, a ne
S neznanja, onda nisam kadra ja
Razabrat čestit obraz. Molim vas,
Pozovite ga natrag.

OTELO. Je li on sad
Odavde otišao?

DEZDEMONA. Da, i tako
Satrven da je dio jada svog
U mene ostavio s njim da patim.
Pozovite ga natrag, mili moj.

OTELO. Ne sada, ljubo mila, drugi put.

DEZDEMONA. A hoće l' to bit skoro?

OTELO. Nabrzo,
Za tvoju volju, dušo.

DEZDEMONA. Hoćete l' ga
O večeri večeras pozvati.

OTELO. Večeras ne.

DEZDEMONA. O ručku dakle sutra?

OTELO. Ne, ne ću doma ručat. Sastajem se
U tvrđavi sa svojim časnicima.

DEZDEMONA. Pa sutra u večer - ili ujutro
U utorak, u podne, navečer
Il u srijedu dopodne. Vrijeme, molim,
Odredite, al nek ne premaši

Tri dana. On se kaje, vjere mi -
I ako grijeh mu nije gotovo
Ni pogreška po običnome sudu
Da skrovito se ukori - tek ako
U ratu, štono riječ, i najbolji
Za primjer mora služiti. Kada
Da dođe? Recite, Otelo. Ja se
U duši pitam što bih vama ja
Odreći mogla da me molite,
I da li bih ovako stajala
Oklijevajući. Michele Cassio,
Što prosi me je s vama dolazio
I često, kad sam loše o vama
Govorila, zauzimo se za vas -
Pa zar toliko mučiti se moram
Da primite ga? Vjerujte mi, ja bih
Učiniti mogla mnogo -

OTELO. Dosta je;
Nek dođe kada hoće - ne ću ti
Odreći ništa.

DEZDEMONA. Nije ovo milost,
Već to je tako kao da vas molim
Rukavice da nosite il tečno
Da jedete il tople haljine
Obučete, il ko da zahtijevam
Da sami sebi korist namaknete.
Ne - kad bih molbom htjela zaista
Da kušam vašu ljubav, trebalo bi
Da bude teško, teretno i mučno
Učiniti.

OTELO. Ne, ništa ne ću ti

 Odreći - al te samo jedno molim,

 Da ostaviš me časak nasamo.

DEZDEMONA. Da odbijem? Ne, zbogom, gospodaru.

OTELO. Ostaj mi zdravo. Začas ću ti doći!

DEZDEMONA. Pa hajdmo, Emilija. - Radite

 Po miloj volji. Bili makar kakvi,

 Ja slušam vas.

(Ode s Emilijom)

OTELO. O divni stvore! Zator

 Na moju dušu ako ne ljubim te,

 A kad te jednom ljubiti prestanem

 Povratio se kaos.

JAGO. Plemeniti

 Moj gospodaru -

OTELO. Što bi htio, Jago?

JAGO. Kad vi ste ono gospu prosili,

 Je li Cassio za vašu ljubav znao?

OTELO. Jest, od početka do kraja. A zašto

 To pitaš?

JAGO. Htjedoh samo svoju miso

 Utvrditi - ništa zla.

OTELO. A kakvu miso?

JAGO. Ja misljam da je nije još poznavao.

OTELO. O da - i često bješe posrednik

 Među nama.

JAGO. Zar zaista?

OTELO. Pa da!

Da - zaista. - Zar u tom nešto vidiš?

Zar nije pošten?

JAGO. Pošten, gospodaru?

OTELO. Da, pošten, pošten!

JAGO. Koliko ja znam.

OTELO. Što misliš?

JAGO. Što da mislim?

OTELO. "Što da mislim?"

Nebesa mi, on jeka mi je pusta.

Ko da u misli neku neman krije

I odveć strašnu da je otkrije. -

Ti smjeraš nešto. Maloprije čuh

Gdje veliš da ti nije po volji

Kad s mojom ženom praštao se Cassij.

A što ti nije bilo po volji?

Kad rekoh da mi pouzdanik bješe

Za cijelo vrijeme moje prosidbe,

Povikao si ti: "Zar zaista?"

I namrštio čelo, kao da si

U mozgu neku strašnu miso krio.

Što misliš - kazuj ako li me ljubiš.

JAGO. Ta znate da vas ljubim, gospodaru.

OTELO. Da, mislim da me ljubiš, i jer znam

Da ljubavi si pun i čestitosti

Te važeš riječi prije nego ćeš ih

Izustiti, još više straši me

Što zapinješ. Jer obične su zamke

U podla to i himbena nitkova,

Al u poštena čovjeka su tajne

To optužbe što podiže ih srce
Jer svoja čuvstva svladat ne može.

JAGO. Al Cassij - zaklet bih se mogo da je
Poštenjak.

OTELO. I ja mislim.

JAGO. Trebalo bi
Da ljudi jesu kakvi se i grade,
Il koji nisu, da se ne mogu
Ni gradit.

OTELO. Da, onakvi trebalo bi
Da jesu ljudi kakvi se i grade.

JAGO. Ja mislim dakle, Cassio je pošten.

OTELO. Ne, još se nešto krije tu. Govori
Što misliš i što mudruješ, i podaj
Najgoroj misli ponajgoru riječ.

JAGO. Oprostite mi, dobri gospodaru,
U svemu ja vam dugujem poslušnost,
Al ne u onom, gdje su slobodni
I robovi. Da kažem svoje misli?
Pa recimo da ružne su i podle -
No gdje je takva palača u koju
Opačina se katkad ne uvuče,
I čije srce čisto je toliko
Te ne bi kadgod neka gadna slutnja
Uz pravičnu se našla misao
Da sud i pravdu vrši.

OTELO. Izdaješ
Svog prijatelja ako misliš da se
Krivica njemu nanosi, a tuđiš
Tu svoju miso uhu njegovu.

JAGO. Da, moja slutnja pogrešna je možda,
Jer priznat moram, tako nesretna je
U mene ćud te njušim nedjela
Gdje ih i nema - zato molim vas,
Ne marite u svojoj mudrosti
Za čovjeka što tako jadno sudi,
I nemojte se bacati u brigu
Zbog nestalnih i labavih mu slutnja,
Jer ne bi to ni vama prudilo
Ni vašem miru, a ni mom poštenju
Ni ponosu ni mudrosti mi da vam
Izrečem svoje misli.

OTELO. Što to misliš?

JAGO. Čist obraz je u čovjeka i žene,
Moj gospodaru, prava duševna
Dragocjenost. Tko kesu mi ukrade,
Taj nevrijednu je stvar mi ukrao
Što nešto je i ništa - bješe moje,
A sad je njegovo i tisućama
Poslužilo je - ali tko mi čisti
Ukrade obraz, otimlje mi nešto
Što njemu ne će donijet bogatstva,
A mene čini prosjakom.

OTELO. Ja hoću,
Nebesa mi, da doznam tvoje misli.

JAGO. Al ne možete, pa da srce mi je
U vašoj ruci, a još manje tako
Dok ja ga čuvam, gospodaru.

OTELO. Ah!

JAGO. O čuvajte se ljubomornosti!
Grdoba to je zelenooka,
Što vlastitom se svojom hranom igra -²⁹
I blago mužu prevarenu koji
Zna udes svoj, a nema ljubavi
Za nevjernicu, ali teško onom
Što lud je za njom sav, a ipak sumnja,
Što sluti zlo, a ipak žarko ljubi!

OTELO. O jao!

JAGO. Kad je prosjak zadovoljan,
On bogat je i prebogat, a blago
Golemo ubogo je kao zima
U onog što neprestano se boji
Siromaštva. Zaštiti, Bože, srca
Sveg roda moga od ljubomora!

OTELO. Što znači sve to? Zar ti misliš da bih
Ja htio živjet u ljubomoru
I pratit svaku mijenu mjesečnu
U novoj sumnji? Ne, da posumnjam,
U isti čas bih i odlučio.
Zamijeni mene jarcem slobodno
Zaokupe li igda svu mi dušu
Te ništave i puste sumnje što si
Prikazao ih sada. Ne može
Učiniti me ljubomornim ako
Tko reče da je lijepa žena mi,
Da dobro živi i da ljubi društvo
I zabavlja se rado i da pjeva

²⁹ Misli se valjda kao mačka koja se igra mišem prije nego ga pojede.

I igra, pleše dobro. Vrlu ženu
To čini još kreposnijom. I ne ću
Zbog slabe svoje vrijednosti da sumnjam
Ni da se bojim njene nevjere
Jer ima oči pa me odabrala.
Ne, Jago, prije hoću vidjeti
No posumnjam - a kada posumnjam,
Utvrđiti - a kada utvrđim,
Tek jedno može biti: otale
U isti čas i ljubav i ljubomor!

JAGO. To mi je drago jer ću sada smjeti
Slobodnije pokazat vam pokornost
I ljubav što je spram vas osjećam.
Pa zato čujte što mi dužnost veli.
Ne govorim o dokazu još, ali
Na svoju ženu dobro pazite
I motrite je kad je s Cassijem.
Ni ljubomorno ne budi vam oko
Ni bezbrižno - jer žao bi mi bilo
Da prevareno bude iskreno
I plemenito vaše srce zbog
Dobrote svoje. Zato pazite!
Ja znadem dobro ćud i navike
Domaje naše - Mlečanka će samo
Nebesima vragolije pokazat
Što mužu svom ih otkrit ne smije,
I savjest njoj ne veli: ne učini,
Već dobro hini!

OTELO. Što to veliš?

JAGO. Kad se

Udala za vas, prevarila je
Svog oca, a kad strepila je tobož'
I bojala se vaših pogleda,
Najviše ih je ljubila.

OTELO. Da, da!

JAGO. No eto! Ona što je tako mlada

Toliko se pretvarat umjela
I ocu posve zamazati oči
Te mislio je da je opčinjena -
Al ja sam drzak - ponizno vas molim
Za oprostjenje što vas odveć ljubim.

OTELO. Zadužio si mene zauvijek.

JAGO. Ja vidim - malko klonuli ste duhom.

OTELO. Ni trunak, baš ni trunak.

JAGO. Bojim se

Da jeste, vjere mi - no nadam se
Prosudit ćete - ono što vam velim
Da dolazi od ljubavi - al vidim,
Potreslo vas je - ne mislite da je
U mojih riječi više važnosti
I zamašaja no u sumnje. -

OTELO. Ne ću.

JAGO. Jer inače bi jadnim posljjetkom

Urodile mi riječi, gospodaru,
A to ne želim. Cassio je vrstan
Moj prijatelj - al vidim, gospodaru,
Da smučeni ste.

OTELO. Nisam jako smućen
Već mislim samo da je čestita
Dezdemona.

JAGO. Da živi dugo takva
I vi da tako o njoj mislite!

OTELO. Al ipak može priroda zastranit -

JAGO. Da, to je ono - jer, da budem drzak,
Prosaca mnogo odbila je ona,
Zemljaka svojih, svoga staleža
I boje lica - premda vidimo
Da ljudska ćud baš za tim uvijek teži.
Najgadnija se može požuda
Da njuši tu i najopačnija
Neprirodnost i misli nastrane -
Oprostite mi, ja ne govorim
Baš pouzdano o njoj, premda strah me,
Kad njen se nagon boljem sudu vrati;
Da ne počne vas poredit sa svojim
Zemljacima i da ne pokaje se.

OTELO. Otiđi. Zbogom. Ako više spaziš,
Dojavi mi. I ženi svojoj reci
Nek pripazi. Sad ostavi me, Jago.

JAGO. Ostajte zbogom, gospodaru.

(Odlazi)

OTELO. Zašto
Oženih se? - Poštenjak taj zacijelo
I zna i vidi mnogo više no
Što otkriva.

JAGO (*vрати se*). Ja molim vašu milost
Da o toj stvari više ne mislite
Već vremenu je ostavite. Cassij
Doduše treba da zadrži mjesto
- Jer zaprema ga s velikom vrsnoćom -
Al ako vam se sviđi neko vrijeme
Odbijati ga, moći ćete njega
Da prozrete i njegov postupak.
I pripazite hoće l' gospa živom
I vrućom molbom navaljivati
Da primite ga natrag - to će mnogo
Da znači. Dogle mislite pak da sam
U svome strahu odveć brižljiv bio
- A s razlogom se bojim da i jesam -
Pa smatrajte za nedužnu je, molim.

OTELO. Savladat ću se, ne boj se.

JAGO. Još jednom
Ostajte zbogom.

(*Ode*)

OTELO. Pošten je od glave
Do pete on, a iskusni mu duh
Zna svaku stranu ljudskog djelovanja.
Upoznam li da neukrotiva je
Sokolica - pa bile sponje joj
Baš glavne žile srca moga - ja ću
Ispustiti je, nek je vjetar nosi,

Nasumce neka lovi.³⁰ - Možda zato,
Što crn sam - i što slatko zboriti
Ne umijem ko gizdelini - ili
Što ljeta mi već teku nizbrdo -
Al to je malo - izgubljena mi je
I prevaren sam, pa se tim tek tješim
Što gadi mi se. To je kletva braka
Da možemo nazivat svojima
Stvorenja slatka ta, al ne možemo
I njine želje. Volio bih da se
Ko žaba hranim parom tamničnom,
No da u moga bića ljubljenog
Imade kut za tuđu nasladu.
Al nevolja je ljudi uglednih
Da manje su od zala slobodni
No niski. To je neuklonivo
Ko smrt - i taj je udes dvojaki³¹
U zametku već nama dosuđen.
Al evo nje - o, ako nevjerna je
Dezdemonna, nebesa sama sobom
Podruguju se! - Ne ću vjerovati.

(Vrate se Dezdemonna i Emilija)

³⁰ To je slika iz sokolarstva. Sokole su puštali protiv vjetra, jer ako bi ih pustili s vjetrom, ne bi se vratili. Takvih slika ima u Shakespearea vrlo mnogo.

³¹ U originalu stoji "forked", što znači "rašljast". Nijemci prevode "gehörnt" (rogat), aludirajući na prevarena muža, ali to ne mora biti.

DEZDEMONA. Otelo dragi, već vas čeka ručak
I plemeniti otočani što ih
Vi pozvaste.

OTELO. Zavrijedio sam ukor.

DEZDEMONA. Što govorite tako slabim glasom?
Da niste bolni?

OTELO. Nešto me na čelu
Zaboljelo.

DEZDEMONA. Od bdjenja je zacijelo -
Al to će proći. Zavit ću vam čvrsto,
Za uru bit će dobro.

OTELO. Premalen je
Taj rubac vaš.

(Odbaci rubac koji joj padne na tlo)

Al ostavite. Hajdmo -
Ja želim s vama poći u kuću.

DEZDEMONA. Veoma žalim što ste bolesni.

(Dezdemonu i Otelo odu)

EMILIJA. Veselim se što taj sam rubac našla.
Otelov to je prvi spomen-dar,
A muž je moj tvrdoglavi me sto put
Salijetao da njojzi ga ukradem.
Al ona tako voli zalog taj
- Jer on je zakle da ga vazda čuva -
Te uvijek njega nosi sa sobom

I cjeliva i s njime govori.
Izvesti ja ću drugi takav rubac
I dat ga Jagu. Bog zna što će mu;
Ja ne znam - tek ugodit mu hoću.

(Jago se vrati)

JAGO. Ej, što to ovdje sami radite?

EMILIJA. Ne grdite me - imam nešto za vas.

JAGO. Ti nešto za me? Nešto obično je -

EMILIJA. A?

JAGO. Imat ludu ženu.

EMILIJA. Je l' to sve?

A što ćete mi dat za onaj rubac?

JAGO. Za kakav rubac?

EMILIJA. Kakav rubac! Onaj

Što crnčev prvi dar Dezdemoni je

I što ste često tjerali me da ga

Ukradem.

JAGO. Zar si ukrala ga njoj?

EMILIJA. Ne, bome nisam, već je ispao joj

S nepažnje. Srećom ja sam bila tu

I vidjela ga. Gle!

JAGO. Valjana žena!

Al podaj mi ga.

EMILIJA. Što će vama on

Te tako živo željeli ste da ga

Ukradem?

JAGO. Što vas briga!

(Šćapi ga)

EMILIJA. Ako nije
Za nešto važno, vratite mi ga.
O jadna gospa! S pameti će sići
Kad opazi da nestalo ga.

JAGO. Vi joj
Ne priznajte da znate za nj. Jer meni
On treba. Ajte, ostavite me.

(Emilija ode)

JAGO. U Cassijevu stanu taj ću rubac
Izgubiti - i on će njega naći.
Sitnice takve, lake kao zrak,
Utvrđiti su kadre ljubomornost
Ko sveto pismo. To će nešto vrijedit.
Od otrova se mog već crnac mijenja -
Jer kobne misli djeluju ko otrov
Što isprva baš nije neukusan,
Al kada malko u krv prodre, pali
I žeže kao rudnik sumporni.
Baš kako rekoh - evo dolazi!
Mandragora ni mak ni drijemci svi
Na ovom svijetu ne će ti pomoći
Da usneš slatkim snom jučerašnjim.

(Otelo se vrati)

OTELO. Ah, meni da je nevjerna!

JAGO. Ta što je

Moj generale? Ni riječi već o tom.

OTELO. O idi! Nosi se - jer na muke me

Ti mećeš. Bolje onom, boga mi,

Tko prevaren je teško, nego tko

Tek malo znade -

JAGO. Ali, gospodaru -

OTELO. Jer što sam ja i slutit mogao

O skrovitim joj bludnim časima?

Ni vidio ih nisam niti o tom.

Razmišljao, pa nije boljelo me:

I noću za tim spavao sam dobro

I bezbrižan i veseo sam bio

I Cassijevih nisam cjelova

Na usnama joj vidio. Kad nekog

Pokradu tako, te ne osjeća

Da pokraden je, nemojte mu reći

I ništa nije njemu ukradeno.

JAGO. Što čujem žao mi je.

OTELO. Sretna mene

Da čitav logor se - i opkopari

I drugi svatko njenim slatkim tijelom

Nasladio, a ja da ništa ne znam. -

Sad zauvijek zbogom, miru duše moje,

I zbogom, tiho moje zadovoljstvo!

Oj zbogom četo perjanička, bitke

Vi junačke što činite vrlinom

Častoljublje, oj zbogom! Zbogom, konju

Viloviti i gromka trubljo ti

I bučni bubnju, glasna sviralo,
I barjače mi veličanstveni,
Sva časti i sav sjaju, ponose
I diko slavnog boja! I vi ždrijela
Smrtonosna, što rikom paklenom
Sa tutnjavom se strašnom Jupitra
Vjekovitoga nadmećete, - zbogom!
Otelov sada dovršen je rad!

JAGO. Ma gospodaru, je li moguće!

OTELO. Dokaži, huljo, stalno mi dokaži
Da bludnica je - daj mi vidljiv dokaz
Il, besmrtni mi duše, bolje bi
Za tebe bilo da si psetom rođen
No moj da stigne plameni te bijes!

JAGO. Zar dotle dođe?

OTELO. Vidjet hoću - ili
Dokaži tako bar da ne bude
Na dokazu mi kvačice ni petlje
O kojoj bi se sumnja objesila -
Il ode tvoja glava.

JAGO. Plemeniti
Moj gospodaru -

OTELO. Ako klevećeš je,
A mene mučiš, nikada se više
Ne moli Bogu i zatomi savjest,
Na grozu grozu nagomilaj, nebo
Da proplače, a zemlja protrne
Od tvojih djela - jer ti ne možeš
Prokletstvu vječnom ništa dodati,
Što strašnije bi bilo.

JAGO. Milost! Bože,
Oprosti mi! Ma jeste l' čovjek vi?
Imade l' u vas razuma i duše?
Bog budi s vama! Uzmite mi službu. -
O jadona ludo, što tek zato živiš
Da u grijeh ti se promeće poštenje! -
O strašni svijete! Pazi, pazi, svijete,
Jer opasno je iskren bit i čestit. -
Zahvaljujem vam na tom nauku
I odsad ne ću prijatelja ljubiti
Kad s ljubavi toliko valja gubiti.

OTELO. Ne, ostani, jer bit će da si pošten.

JAGO. Ne, trebalo bi da sam mudar jer je
Poštenje ludost - ne polučuje
Za čime ide.

OTELO. Neba mi i zemlje,
Ja mislim da je čestita mi žena,
A mislim da i nije - mislim da si
Poštenjak ti, a mislim da i nisi.
Ja tražim dokaz. Ime njezino,
Što čisto bješe ko Dijane³² lice,
Sad okaljano je i crno kao
Moj obraz. - Ako ima konopaca
Il noževa i otrova il vatre
I rijeka koje dave - ne ću to podnositi. -
Ja hoću steći uvjerenje.

JAGO. Vidim,
Gospodine, da strast vas proždire,

³² Dijana, u Rimljana božica svjetlosti, prirode, lova itd.

I kajem se što to sam rekao vam.
Zar uvjerenje steći biste htjeli?

OTELO. Ne htio - hoću!

JAGO. Pa i možete!

Al kako? Kako da se uvjerite?
Zar biste htjeli biti motrilac
I glupo buljit - gledat je u bludu?

OTELO. O grom i pako!

JAGO. Tegotno bi bilo

I mučno, mislim, na taj prizor ih
Namamiti - i bezumni bi bili
Da ikad vide tude smrtne oči
Gdje skupa leže. Što i kako dakle?
I što da kažem? Gdje je uvjerenje?
Jer nemoguće to je vidjeti
Pa da su kao koze upaljeni
Il puteni ko majmuni i bludni
Ko vuci kad se gone, ili ludi
Ko glupost kad se opije. Al ipak
Ja velim: ako mogu optužbe vas
I jaki znaci - koji vode ravno
Do vrata istine - da uvjere,
To možete da dobijete.

OTELO. Daj mi

Živ dokaz da je nevjerna.

JAGO. Baš nije

Po ćudi ta mi služba - ali kako
Već zagazih duboko u tu stvar,
Poštenjem ludim na to potaknut
I ljubavlju, pa hajde - nastavit ću.

Kod Cassija sam bio nedavno³³
Na noćištu - a kako me je strašno
Zub bolio, ne mogoh usnuti.
Imade ljudi tako slabe građe,
Te u snu štošta gundaju o sebi -
I Cassio je takav. Čuo sam ga
Gdje veli u snu: "Ah, Dezdemonice,
Oprezni bud'mo, krijmo svoju ljubav" -
A onda mi je ruku uhvatio
I stisnuo i kliknuo: "O slatko
Stvorenje!" - i poljubio me živo,
Ko da će cjelov s korijenjem iščupat,
Što raste mi na usnicama - zatim
Na bedro je položio mi nogu
I uzdisao i cjelivao me
I viknuo: "O klete li sudbine
Što crncu te je dala!"

OTELO. Grozno! Grozno!

JAGO. E - to je bio samo njegov san.

OTELO. Al znači da se prije nešto zbilo.

Doduše san, al kobna to je slutnja.

JAGO. I od tog mogu drugi dokazi

Ojačati što slabi su po sebi.

OTELO. Razderat ću je na komadiće.

JAGO. Razberite se - nikakav se čin

Još ne vidi, još može bit poštena.

Al recite mi samo niste li

³³ Ovo mjesto dokazuje da se radnja na Cipru ne može onako brzo događati kako se čini.

U ruci svoje žene vidjeli
Kadikad neki rubac, jagodama
Izvezen?

OTELO. Ja sam joj ga dao. Prvi
Moj dar to bješe.

JAGO. Toga nisam znao.
Al takvim rupcem - njezinim zacijelo -
Baš danas Cassij otiro je bradu.

OTELO. O ako bješe onaj -

JAGO. Onaj ili
I drugi njezin, to će protiv nje
Govoriti uz druge dokaze.

OTELO. Što nema rđa devet tisuća
Života! - Jer je jedan neznatan
I prejadan za moju osvetu.
Sad vidim da je istina. - Gle, Jago,
Ovako ja ću nebu pod oblake
Otpuhnut glupu ljubav - nestade je! -
O ustani iz paklenih dubina,
Ti osveto mi crna! Ljubavi,
Prepusti bijesnoj mržnji svoju krunu
I prijestolje što u srcu se diže!
A vi se, grudi, nadmite jer pune
I prepune ste zmijinjega jeda!

JAGO. Umirite se!

OTELO. Krvi! Krvi! Krvi!

JAGO. Pritrpite se, velim - možete se
Još promisliti.

OTELO. Nikad, Jago. Ko što
U Crnog mora nema oseke,

Već ledena, silovita mu struja
Sveđ naprijed hrli do Propontide
I Helesponta, tako ne će nikad
Ni moje misli krvave uzmaći
I ne će se u nježnoj ljubavi
Utaložiti, već snažnim korakom
Koracat naprijed dok ih osveta -
Beskonačna i strašna ne proguta! -

(Klekne)

Tu ispred onog neba mramornog
I poštujući svetu prisegu
Za ovo svoju vjeru zalažem!

JAGO. Ne ustanite još.

(Klekne)

Svjedočite,
Vi svjetlosti što vječno plamtite,
I vi nebesa što odasvud nas
Okružujete - posvjedočite
Da Jago evo žrtvuje svu snagu
Svog uma, svojih ruku, srca svog,
Osramoćenom da Otelu služi!
I njegovu da sluša zapovijed,
Nalagat će mi savjest - pa nek bude
Ma kako krvav čin.

OTELO. Odazivljem se
Toj ljubavi - ne praznom hvalom već

Obilato. I smjesta šaljem te
Da radiš. Za tri dana želim čuti
Gdje veliš mi da Cassio ne živi.

JAGO. Moj prijatelj je mrtav, izvršen je
Vaš zahtjev - ali ona neka živi.

OTELO. Prokleta bila gadna bludnica!
Prokleta bila! Hajde sa mnom. Idem
Da prijeka smrtna sredstva namaknem
Za lijepog toga đavla. Sad si ti
Moj poručnik.

JAGO. O - vaš sam dovijeka.

(Odu)

Četvrti prizor

Pred dvorom.

(Uđu Dezdemona, Emilija i Lakrdijaš)

DEZDEMONA. Ej, znate li gdje stoji poručnik Cassio!

LAKRDIJAŠ. Tko bi to mogao znati.

DEZDEMONA. Zašto čovječe?

LAKRDIJAŠ. Otkle da znam da li on stoji? Možda baš sjedi, a
možda i leži.³⁴

³⁴ U originalu je igra riječju "lie" koja znači i ležati i lagati (njemački "liegen" i "lügen").

DEZDEMONA. Okanite se šale. Pitam vas gdje stanuje.

LAKRDIJAŠ. Da vam kažem gdje stanuje, jao meni!

DEZDEMONA. Kakve su to budalaštine?

LAKRDIJAŠ. Ja ne znam gdje stanuje, pa kad bih izmislio neki stan i rekao da stoji ovdje ili da stoji ondje, moglo bi me skupo stajati.

DEZDEMONA. Zar ne možete ispitati gdje je - i od drugih doznati?

LAKRDIJAŠ. Postupat ću kao učitelj vjere, to jest pitat ću, a oni će mi odgovarati.

DEZDEMONA. Potražite ga, pa neka dođe amo - recite mu da sam predobila svoga gospodara za njegovu stvar, te se nadam da će se sve na dobro okrenuti.

LAKRDIJAŠ. To je u granicama ljudskog uma - zato ću pokušati da to učinim. (*Ode*)

DEZDEMONA. O Emilija, gdje li onaj rubac izgubih?

EMILIJA. Ne znam, gospo.

DEZDEMONA. Vjeruj da bih
Ja voljela izgubit punu kesu
Krstaša³⁵ - i da nije plemeniti
Moj muž prostodušan i netaknut
Od prostačkog ljubomora, ta stvar bi
Na ružne misli lako ga navela.

EMILIJA. Zar nije ljubomoran?

³⁵ "Crusado", portugijski novac.

DEZDEMONA. Tko? Zar on?

Sve bolesne je takve sokove
Izvuklo iz njeg sunce u domaji.

EMILIJA. Gle, dolazi.

DEZDEMONA. Al sad ga ne puštam
Dok ne pozove k sebi Cassija.

(Uđe Otelo)

Moj gospodaru, kako ste mi?

OTELO. Dobro -

(za se)

O muka je pretvarat se. - A kako
Vi, gospo?

DEZDEMONA. Dobro, dragi gospodaru.

OTELO. No pružite mi ruku. - Vlažna je
Ta ruka.

DEZDEMONA. Nije jošte starosti
Upoznala ni jada osjetila.

OTELO. Podašno srce to pokazuje
I milostivo - vruća, vruća je
I vlažna. Zapta treba ruci toj
Odricanja i posta, molitve
I dobrih djela, jer je ovdje mlad
I znojan đavo što se rado buni.
Da, dobra to je, podatljiva ruka.

DEZDEMONA. I možete je takvom nazvati
Jer ta vam ruka moje srce dade.

OTELO. Da, milostiva ruka. Nekad srca
Darivala su ruke - sad je geslo:
Ne srca, nego ruke.

DEZDEMONA. O tome
Ne mogu ja govoriti. Al sada
Izvršite mi obećanje.

OTELO. Kakvo
To obećanje, grličice?

DEZDEMONA. Poslah
Po Cassija da s vama govori.

OTELO. Napopala me ljuta kihavica,
Posudite mi rubac.

DEZDEMONA. Evo ga,
Moj gospodaru.

OTELO. Onaj što sam vam ga
Ja dao.

DEZDEMONA. Njega nemam uza se

OTELO. Ne?

DEZDEMONA. Zaista ga nemam.

OTELO. To je zlo -

Jer Ciganka je neka majci mi
Taj rubac dala. Vračara je bila
I gotovo je mogla ljudske misli
Da čita - te je rekla joj nek čuva
Taj rubac, pa će uvijek ostat mila
I oca mog za svoju ljubav sasvim
Predobiti - al ako izgubi

Il daruje ga, omrznut će ocu
I njegovo će srce drugamo
Da krene u lov. Ona mi ga dade
Na samrti i naredi mi, ako
Sudbina meni ženu dosudi,
Da njoj ga dadem. Ja učinih tako.
Stog čuvajte ga, pazite ko oko
U glavi, jer da izgubite njega
Il date kome, to bi nevolja
Tolika bila da joj nema ravne.

DEZDEMONA. Je l' moguće?

OTELO. Da, istina je to;
Jer čari su u tkivu njegovu.
Sibila neka, što nabrojila je
Na svijetu dvjesta okruga sunčanih,
U proročkom je svome zanosu
Izvezla njega - svilu njegovu
Posvećene su bube isprele,
A omašten je sokom, ižetim
Iz djevojačkih mrtvih srdaca.

DEZDEMONA. Je l' istina?

OTELO. Da, živa istina,
Pa zato dobro pripazite na nj.

DEZDEMONA. O dao Bog da ne vidjeh ga nikad!

OTELO. Ha! Zašto?

DEZDEMONA. Što je riječ vam tako prijeka
I naprasita?

OTELO. Zar je izgubljen?
Zar nema njega? Zar ga nestade?
Govorite.

DEZDEMONA. Pomozi nama, Bože!

OTELO. Odgovarajte.

DEZDEMONA. Nije izgubljen.

A što da jeste?

OTELO. Kako?

DEZDEMONA. Nisam, rekoh,

Izgubila ga.

OTELO. Pa donesite ga,

Pokažite ga.

DEZDEMONA. Mogu, gospodaru,

Ali ne ću sada. To je varka da me

Od moje molbe odvratite. Molim

Za Cassija da primite ga natrag.

OTELO. Donesite mi rubac - moja duša

Zlo sluti.

DEZDEMONA. Poslušajte - ne ćete

Valjanijega nikad naći.

OTELO. Rubac!

DEZDEMONA. O Cassiju govorite mi.

OTELO. Rubac!

DEZDEMONA. Taj čovjek je vašoj ljubavi

Svu sreću vazda gradio i svaku

Opasnost s vama dijelio je -

OTELO. Rubac!

DEZDEMONA. Ne postupate lijepo.

OTELO. Otale!

(Ode)

EMILIJA. Zar nije ovaj čovjek ljubomoran?

DEZDEMONA. Još nikad nisam toga vidjela.

Zacijelo je u rupcu neki čar.

Sva nesretna sam što izgubih njega.

EMILIJA. Za godinu il dvije se ne može

Upoznat muž. Tek želuci su oni,

A mi smo hrana. Požudno nas jedu,

A kad su siti, onda izbljuju nas.

Al eno muž moj ide s Cassijem.

(Uđu Cassio i Jago)

JAGO. To jedini je način. Ona mora

Da pomogne. Gle, dobra sreća. Ajte,

Saletite je.

DEZDEMONA. Dragi Cassio,

Što novo?

CASSIO. Gospo, moja stara molba.

Pomozite mi moćnim zagovorom

Da nanovo oživim, da me opet

Uzljubi onaj koga odano

Svim svojim srcem poštujem nadasve.

Ne odgađajte. Ako grijeh je moj

Toliko strašan te mi ne može

Povratit ljubav njegovu ni služba

U prošlosti ni moje kajanje

U sadašnjosti, a ni namjera

Da čestit budem u budućnosti -

Da z n a m to barem, lakše bi mi bilo,

Jer na silu bih ruho zadovoljstva

Obući moro i Fortune³⁶ milost
U drugom zvanju tražit.

DEZDEMONA. Mili Cassio,
Sad nije zgoda za moj zagovor
Jer moj gospodar nije moj gospodar -
I da je lik mu promijenjen ko ćud,
Prepoznala ga ne bih. Kunem vam se
Svim svetim dusima da sve sam za vas
Govorila što bješe moguće
I njegov gnjev sam na se svalila
Zbog iskrenosti svoje! Morate se
Još neko vrijeme strpjeti! Što mogu
Učinit, to i hoću - hoću više
No smijem z a s e - to vam budi dosta.

JAGO. Zar ljuti se gospodar?

DEZDEMONA. Sada je
Odavde upravo otišao on
I očito je strašno nespokojan.

JAGO. Zar on se može ljutiti? Vidio sam
Gdje top mu diže u zrak bojni red
I brata mu đavolski istrže
Iz naručja - pa on da bude ljut?
E, bit će nešto pozamašno. Ja idem
Da potražim ga. Mora zaista
Da bude važna stvar kad on se ljuti.

DEZDEMONA. Učini tako, molim te. -

(Jago ode)

³⁶ Fortuna, božica sreće.

Zacijelo
Državni posli - il iz Mletaka -
Il tu na Cipru neka urota,
Još u začetku njemu otkrita,
Pomutila je njegov bistri duh,
A ljudi se u takvim zgodama
Zbog malih stvari prepiru, a misle
Na velike - i to je upravo
Ko kad nas boli prst, pa istu bol
I drugi, zdravi udi osjećaju.
E, priznajmo da ljudi nisu bozi,
Te ne možemo nadati se uvijek
Ljubežljivosti vjenčanoga dana. -
A ja sam bome ružna ratnica,³⁷
Te srce mi optužilo je njega
S okrutnosti - al sad razabirem
Da svoga sam svjedoka ja zavela
I on je krivo optužen.

EMILIJA. Daj, Bože,
Da zaista su posli državni,
A ne ljubomor lud i ružne misli
Što vas se tiču.

DEZDEMONA. Bože, nikad nije
U mene našo za to razloga.

EMILIJA. Ne pita za to ljubomorno srce
I nije ono uvijek ljubomorno
Zbog razloga, već ljubomorno je

³⁷ Vidi II. čin ("O ratnice mi lijepa!")

Jer ljubomorno jest. Grdoba to je
Što sama sebe začinje i rađa.

DEZDEMONA. O čuvaj, Bože, od grdobe te
Otelovo mi srce.

EMILIJA. Amen, gospo.

DEZDEMONA. Potražit ću ga. Tu se, Cassio,
Zadržavajte. Ako vidim da je
Primirio se, vašu molbu ću
Potaknuti i svojski nastojati,
Da ispuni se.

CASSIO. Ponizno vam hvalim.

(Odu Dezdemoni i Emiliji)

(Uđe Bianca)

BIANCA. O zdravo da ste, dragi Cassio.

CASSIO. Što radite mi izvan kuće! Kako,
Prelijepa Bianca? Htjedoh, vjere mi,
Već nema sedam dana, sedam noći
Da do vas dođem, slatko milovanje.

BIANCA. A ja sam eto pošla, Cassio,
Do vašeg doma. Nedjelju vas dana³⁸
I sedam puta dvaest četir sata⁻³⁹
A sati, kad nam nema dragoga,

³⁸ I ovo je jedno od onih mjesta koja govore protiv toga da se radnja na Cipru događa za dva dana.

³⁹ "Eight score eight hours".

Još po sto put⁴⁰ su dulji nego ure
Na sunčaniku. Mučna li računa!

CASSIO. Oprostite mi, Bianca. Teške su me
Sve ovo vrijeme misli morile,
Al zato ću vam poslije trajnim društvom
Podmirit račun te nenazočnosti.

(Dajući joj Dezdemonin rubac)

Izvezite mi takav rubac, dušo.

BIANCA. O Cassio, a otkle vama to?
To zalog je od neke nove druge.
Sad osjećam i razlog pretrpljene
Nenazočnosti. Zar je dotle došlo?
O dobro, dobro.

CASSIO. Prođite se toga
I svoje ružne sumnje bacite
U lice đavlu koji vam ih dade.
Vi sumnjate da to je uspomena
Od neke drage. Nije, tvrda vjera.

BIANCA. Pa čiji je.

CASSIO. Ja ne znam. Nađoh ga
U svojoj sobi. Sviđa mi se vez
I prije nego vratiti ga moram
- A morat ću zacijelo - htio bih
Da imam drugi. Uzmite ga, pa mi
Izvezite. A sad me ostavite.

⁴⁰ "Eight score times".

BIANCA. Da ostavim vas! Zašto?

CASSIO. Generala

Očekujem, pa ne bih želio

- I ne bi baš ni časno bilo za me -

Da nađe me sa ženskom.

BIANCA. Zašto, molim?

CASSIO. Ne što vas ne bih ljubio.

BIANCA. Ah, što bi

Vi ljubili me! Ispratite me

Na časak, pa mi rec'te hoću li vas

Večeras vidjet.

CASSIO. Malo samo mogu

Da pratim vas jer ovdje mi je čekat,

Al skoro bit ću kod vas.

BIANCA. E, pa dobro -

Pokorit mi se valja prilikama.

(Odu)

ČETVRTI ČIN

Prvi prizor

Cipar. Pred dvorom.

(Uđu Otelo i Jago)

JAGO. Zar tako ćete misliti o tome?

OTELO. Da, tako mislit, Jago.

JAGO. Kako, cjelov
U potaji!

OTELO. Nedopušteni cjelov.

JAGO. I s dragim naga bit u postelji
Sat - il još dulje - ne misleći zla?

OTELO. U postelji i naga - ne misleći
Zla! To je himba prema đavolu
Jer onima što misle kreposno,
A rade tako, đavo kuša krepost,
A oni boga kušaju.

JAGO. Al grijeh je oprostiv ako ništa ne čine,
No ako dadem ženi svoj rubac -

OTELO. Što onda?

JAGO. Onda njen je, gospodaru,
A jer je njezin, mislim da ga može
I dati komu hoće.

OTELO. Ona je

Čuvarica i svoje časti - može l'

Da dade i nju?

JAGO. Njena čast je nešto

Što ne vidi se - nju imadu često

I oni što je nemaju. Al rubac -

OTELO. O sretna mene da zaboravih!

Al ti si reko. - Na dušu mi palo

Ko gavrani na okuženu kuću

Zloguki svima. - U njegov je rubac.

JAGO. Pa onda?

OTELO. Valjda nije dobro to!

JAGO. A kad bih reko da sam vidio

Gdje on sramoti vas, il da sam čuo

Gdje govori - jer neki vam nitkovi,

Kad molbom živom ženu osvoje

Il dragoj ludu strast zadovolje,

Sve moraju izbrbljati.

OTELO. Pa zar je

On što god reko?

JAGO. Jeste, gospodaru -

Al vjerujte, ne više nego što će

Poricati.

OTELO. Pa što je reko?

JAGO. Bome -

Da - da je - ne znam što je -

OTELO. Što? Što?

JAGO. Ležo -

OTELO. S njom?

JAGO. S njom il na njoj, kako hoćete.

OTELO. Ležao s njom! Ležao na njoj!⁴¹ - Jedno je gadno kao i drugo! - Rubac - priznanje - rubac! - Da prizna pa da bude obješen za svoj trud - najprije da bude obješen, a zatim da prizna. - Jeza me od tog podilazi. Priroda se ne bi zaodjela tako mračnim slikama da nema za to potica-ja. Ne hvata me groza od riječi. - Pi! - Nosovi, uši, usnice. - Je li moguće? - Priznanje - rubac - o vraže! -

(Padne u nesvijest)

JAGO. O djeluj, djeluj, otrove. Ovako
Lakovjerne se lude hvataju,
A mnoga vrijedna i poštena žena
Na zao glas je tako već izašla.
Hej, gospodaru! Gospodaru! Čujte!
Otelo!

(Uđe Cassio)

Što je, Cassio?

CASSIO. Što se zbilo?

JAGO. Napopala je eto padavica⁴²
Gospodina. Već drugi to je nastup -

⁴¹ Ovdje je opet igra riječju "lie", koja znači *le ž a t i i l a g a t i*. "Lie on..." znači i "ležati na..." i "oblagati" (obijediti). Zato je ovo mjesto u originalu *b l a ž e* nego u prijevodu.

⁴² To je samo Jagov izgovor. Mišljenje da je Otelo padavičav, bilo bi sasvim pogrešno.

I jučer ga je jednom napalo.

CASSIO. Natarite mu slijepe oči.

JAGO. Ne,

Ne, ostavite, nesvjestica treba
Da prođe mirno, jer bi inače
Na usta njemu udarila pjena
I divlji bijes bi spopao ga mahom.
Gle, miče se - povucite se načas;
Osvijestit će se skoro - a kad ode,
O važnoj stvari želio bih s vama
Govorit.

(Cassio ode)

Kako, generale? Zar
Ozlijedili ste glavu?

OTELO. Rugaš mi se?

JAGO. Ja da se rugam! Ne, poštenja mi!
Al kad biste sudbinu svoju htjeli
Ko čovjek snosit -

OTELO. Prevareni muž je
Živina, neman.

JAGO. Onda ima mnogo
Životinja u napućenu gradu
I uljuđenih nemani.

OTELO. Je l' prizno?

JAGO. Gospodine, ta budite mi čovjek
I pomislite, možda s vama tako
U bračnom jarmu svaki bradaš tegli -

I milijuni danas liježu noću
U krevet koji nije samo njihov,
A smjeli bi se zakleti da jest.
Vi sretniji ste. Paklena je zloba,
Đavolski rug cjelivat bezbrižno
U postelji se s bludnicom i mislit
Da čista je. O ne, ja hoću znati,
A znam li što sam, znam što bit će od nje.

OTELO. O, ti si mudar - o tom nema sumnje.

JAGO. Uklonite se načas - ostajte
U granicama strpljivosti samo.
Dok vas je ovdje satirao jad
I bol - što baš ne priliči junaku -
Tu bješe Cassij. Otpravio sam ga
I nesvijest vašu zgodno opravdao
I rekao mu nek se vrati začas
Da sa mnom ovdje govori, što on je
I obećao. Sakrijte se samo
I pazite na rug i porugu
I podsmijeh što će s čitavog mu lica
Odsijevati, jer ja ću ga navesti
Da nanovo mi priča - gdje i kako
I koliko je puta on i kada
Obljubio vam ženu, kad li će
Obljubiti je opet. Velim vam,
Na kretnje samo pazite mu. Ali -
Mir i strpljenje il ću reći da ste
Tek puka strast, a čovjek nikakav.

OTELO. Čuj, Jago! Bit ću najlukaviji
U strpljivosti svojoj, ali - čuj me -
I najkrvaviji.

JAGO. I pravo bit će tako -
Al sve na vrijeme. Sklonite se sad!

(Otelu se povuče)

O Bianki sad ću pitat Cassija,
Djevojčuri, što prodajući ljubav
Ocijelo sebi kupuje i kruh.
Za Cassijem je ludo to stvorenje -
Jer to je zao udes bludničin
Da vara mnoge, sve dok jedan nju
Ne prevari. - Kad čuje o njoj, ne će
Uzdržati se moći a da u smijeh
Ne udari. Al evo ga. Kad on se
Nasmiješi, sav podivljat će Otelu
I njegova će glupa ljubomornost
Baš naopako smiješak taj tumačiti
I žive kretnje jadnog Cassija.

(Cassio se vrati)

Ej poručniče, kako ste mi sad?

CASSIO. Još gore kad me tako nazivate,
Jer za me smrt je što sam naziv taj
Izgubio.

JAGO. Pa na Dezdemonu
Navaljujte i vaš će bit zacijelo.

(Govori tiše)

E, da vam Bianca može tu pomoći,
Na konju biste bili zamalo.

CASSIO. Ah, jadnica!

OTELO (*za se*). Gle kako već se smije!

JAGO. Još nikad nisam žene vidio
Što tako bi muškarca ljubila.

CASSIO. Sirota! Mislim - zaista me ljubi.

OTELO (*za se*). Sad htio bi da porekne i smijehom
Da prikrije.

JAGO. No čujte, Cassio!

OTELO (*za se*). Gle, salijeće ga da mu kaže sve.
O naprijed, naprijed, vrlo dobro!

JAGO. Veli
Da vi ćete je uzeti za ženu.
Namjeravate l' zaista?

CASSIO. Ha! Ha!

OTELO (*za se*). Ti slaviš slavlje, je li, Rimljanine?

CASSIO. Ja da uzmem nju? - Što? Tu namigušu! Molim vas,
smilujte se mojoj pameti, ne mislite da je tako nezdrava.
- Ha, ha, ha!

OTELO (*za se*). Tako! Tako! Smij se, dobitniče!

JAGO. Zaista se glasa da ćete je uzeti.

CASSIO. Molim vas, recite mi istinu.

JAGO. Neka sam nitkov ako nije tako.

OTELO (*za se*). Jesu li svršeni naši računi? Dobro.

CASSIO. To je majmunica sama razglasila. Tvrdo vjeruje da ću je uzeti jer je tako zaljubljena da sama sebe opsjenjuje - ali ja joj nisam ništa obećao.

OTELO (*za se*). Jago mi namiguje - sad će početi pripovijest.

CASSIO. Maloprije je bila ovdje - svuda trči za mnom. Onomadne sam se na obali razgovarao s nekim Mlečanima kadli dođe ta luda, pa mi ovako padne oko vrata -

OTELO (*za se*). Vičući "O dragi Cassio" - kao da hoće reći - to znači njegova kretnja.

CASSIO. Ovako mi se objesila i privila se k meni i plakala - ovako me vukla i potezala. - Ha, ha, ha!

OTELO (*za se*). Sad veli kako ga je vukla u moju sobu. O, vidim ti nos, ali ne vidim pseto kojemu ću ga baciti.

CASSIO. E, moram se rastati s njom.

JAGO. Vjere mi, eno je gdje dolazi.

CASSIO. To je pravi tvorac, samo što miriše.

(Uđe Bianca)

Što mislite da tako za mnom trčite?

BIANCA. Neka trči za vama đavo i njegova mati. Što ste vi mislili kad ste mi maloprije dali ovaj rubac? Bila sam prava luda što sam ga primila. Ja da moram izvesti takav vez? - Baš je to takva stvar da biste je našli u svojoj sobi a da ne znate tko ju je tamo ostavio! To je dar od neke bestidnice, a ja da izvezem takav vez? Evo, dajte ga svojoj milosnici. Ja ne ću da vezem, pa imali ga odakle mu drago.

CASSIO. Ta nemojte! Slatka Bianca! Nemojte!

OTELO (*za se*). Nebesa, to će biti moj rubac.

BIANCA. Ako hoćete doći na večeru, možete - ako ne ćete, dođite drugi put, kad vas bude volja.

(*Ode*)

JAGO. Za njom, za njom.

CASSIO. Bome, moram - jer će inače još ulicom psovati.

JAGO. Hoćete li kod nje večerati?

CASSIO. Da, naumio sam.

JAGO. Dobro. Možda ćemo se tamo sastati - jer mi je mnogo stalo da govorim s vama.

CASSIO. Molim vas, dođite - hoćete li?

JAGO. Pa dakako - ni riječi više.

(*Cassio ode*)

OTELO (*stupi naprijed*). Kako da ga ubijem, Jago?

JAGO. Jeste li vidjeli kako se smijao svom grijehu?

OTELO. O Jago!

JAGO. A jeste li vidjeli rubac?

OTELO. Je li bio moj?

JAGO. Vaš, tako mi ove desne ruke. Sad se vidi koliko on cijeni tu bezumnicu. Vašu ženu! Ona ga je dala njemu, a on ga daje svojoj djevojčuri.

OTELO. O da mi ga je devet godina ubijati! - Krasne li žene! Divne li žene! Slatke li žene!

JAGO. E, to treba da zaboravite.

OTELO. Da, noćas neka istrune, neka pogine, neka je stigne vječno prokletstvo - jer ona ne smije živjeti. Ne, srce mi se skamenilo, udaram po njemu, pa me zaboli ruka. - O, nema na svijetu slađeg stvorenja - mogla bi ležati pokraj cara pa da mu nalaže i zapovijeda.

JAGO. E, tako ne ćete nikad na kraj.

OTELO. Na vješala! Velim samo kakva je ona. - Kako je nježna kad šije! - Pa kako divno pjeva! O, iz medvjeda bi pjesmom divljinu izvukla! - Kako li je sjajna umom i bogata duhom!

JAGO. Sve je to čini još gorom.

OTELO. O tisuću tisuću puta. - Pa onda, kako je prijazne čudi.

JAGO. Da, odveć prijazne.

OTELO. Dakako - ali pak je šteta, Jago! O Jago, šteta je!

JAGO. Ako ste tako zaljubljeni u njezinu opačinu, dajte joj vlast i slobodu da griješi jer ako to v a s ne dira, drugoga se nikog ne tiče.

OTELO. Isjeći ću je na komadiće! Mene prevariti!

JAGO. O to je gadno.

OTELO. Pa s mojim doglavnikom!

JAGO. To je još gahnije.

OTELO. Pribavi mi otrova, Jago. Noćas - ne ću s njom raspravljati da mi opet ne malakše snaga od njezina tijela i od njezine ljepote. - Noćas, Jago.

JAGO. Nemojte otrovom. Udavite je u postelji, u istoj postelji koju je oskvrnula.

OTELO. Dobro, dobro. Sviđa mi se ta pravda. Vrlo dobro.

JAGO. A što se tiče Cassija - za nj ću se ja pobrinuti. O pono-
ći ćete više čuti.

OTELO. Divota!

(Trublja vani)

Kakva to je trublja?

JAGO. Nešto

Iz Mletaka zacijelo. - Lodovico
Od dužda stiže. Gle, i vaša žena
S njim ide.

(Uđu Lodovico, Dezdemona i pratnja)

LODOVICO. Zdravo, vrijedni generale.

OTELO. Od svega srca ja vas pozdravljam,
Gospodine.

LODOVICO. Od dužda nosim pozdrav
I mletačkoga vijeća.

(Dade mu zamotak)

OTELO. Cjelivam

To svjedočanstvo volje njihove.

(Otvori zamotak i čita)

DEZDEMONA. Pa što je novo, dragi rođače?

JAGO. Veselim se, sinjor, što vidim vas
Na Cipru - zdravo!

LODOVICO. Zdravo da ste! Kako
Naš Cassio?

JAGO. E - živi, gospodaru.

DEZDEMONA. Gospodar moj se s njime nemilo
Raskrstio, al vi ćete, moj rode,
Sve izgladiti.

OTELO. Znate l' pouzdano?

DEZDEMONA. Što, gospodaru?

OTELO (*čita*) "Treba svakako
Da učinite to, jer inače -"

LODOVICO. Ne veli vama - pomno čita pismo.
Pa zar se naš general s Cassijem
Razdvojio?

DEZDEMONA. Po nesreći - i sve bih
Učinit htjela da ih pomirim,
Jer vrlo volim Cassija.

OTELO. O grom
I pako!

DEZDEMONA. Kako, gospodaru?

OTELO. Jeste l' vi pametni?

DEZDEMONA. Što? Zar se ljuti on?

LODOVICO. To pismo ga je možda smutilo.
Odazivlju ga, čini mi se, kući,
A njegovu će vlast preuzet Cassij.

DEZDEMONA. To mi je drago, zaista.

OTELO. Gle, gle!

DEZDEMONA. Što, gospodaru?

OTELO. Drago mi je to
Što vidim da ste ljudi.

DEZDEMONA. Mili moj
Otelo -

OTELO (*udari je*). Vraže!

DEZDEMONA. Toga ne zaslužih.

LODOVICO. Gospodine, u Mlecima mi ne bi
To vjerovali kad bih se i kleo
Da vidio sam. To je odviše.
Umirite je - plače.

OTELO. Vraže, vraže!
Da može zemlja suzama se ženskim
Oploditi, iz svake kapi bi
Krokodil niko. - O, iz očiju mi!

DEZDEMONA. I ne ću ostati da vam ne budem
Na smetnju.

(*Odlazi*)

LODOVICO. Eto, poslušna je gospa.
Ja molim vašu milost da je natrag
Pozove.

OTELO. Gospo!

DEZDEMONA. Što je, gospodaru?

OTELO. Gospodine, što zahtijevate od nje?

LODOVICO. Ja, gospodaru?

OTELO. Vi ste željeli
Da vrnem je. Gle, ona umije
Da vrće i prevrće i opet

Da kreće se i opet da se vrne -
I plakat zna, gospodine, i plakat,
I poslušna je, ko što velite -
Da, poslušna je - vrlo poslušna -
Ej, nastavite suze roniti. -
Gospodine, što toga vam se tiče,
O, to je vješto hinjeno ganuće! -
Odazivlju me kući. - Idite!
Za kratak čas ću po vas poslati. -
Gospodine, ja slušam zapovijed
I vraćam se u Mletke. - Otale!

(Dezdemonina ode)

A moje mjesto Cassio će dobit.
Gospodine, večeras, molim vas,
Da večeramo skupa. Dobro ste mi
Na Cipru došli. - Majmuni i jarad!

(Ode)

LODOVICO. Je l' ovo crnac plemeniti što ga
Naš cijeli senat zove uzorom
Vrsnoće? - Čovjek koga ne može
Potresti bol - i čiju snažnu dušu
Još nikad nisu strijele udesa
Ni udarci sudbine okrznuili
Ni probili?

JAGO. Promijenio se jako.

LODOVICO. Je l' zdrava uma? Nije l' smućen možda?

JAGO. On jest što jest. Ne mogu ja izreći
Što mislim. Ako nije što bi mogo
Da bude - dao Bog da postane.

LODOVICO. Što, uđrit svoju ženu!

JAGO. Bome nije
To lijepo bilo, al bih htio da je
Taj udarac od svega najgore.

LODOVICO. Je l' ovo možda njegov o b i č a j -
Il pismo mu je krv zamutilo,
Te prvi put je tako zgriješio?

JAGO. Ah! Ne bi bilo čestito da kažem
Što vidjeh i što znadem. Treba na nj
Da pazite i sam će on se takav
Pokazati te ne ću morati
Govorit. Samo za njim pođite
I pripazite što će još uradit.

LODOVICO. Ja žalim što se tako prevarih.

(Odu)

Drugi prizor

Soba u dvoru.

(Uđu Otelo i Emilija)

OTELO. Vi dakle niste ništa vidjeli?

EMILIJA. Ni čula nikad ni posumnjala.

OTELO. A vidjeli ste s Cassijem je skupa?

EMILIJA. Al nisam ništa ružno opazila,
A svaku riječ sam čula što su je
Izustili.

OTELO. Zar nisu nikada
Šaputali?

EMILIJA. Ne, nikad, gospodaru.

OTELO. I nisu vas ni otpravljali?

EMILIJA. Nikad.

OTELO. Po krinku, po rukavice, lepezu
Il drugo?

EMILIJA. Nikad, gospodaru.

OTELO. Čudno.

EMILIJA. Da čestita je, smjela bih se kladit,
Založit svoju dušu, gospodaru.
A mislite li vi drugačije,
Otresite se svoje misli jer vam
Sramoti dušu. Ako li je to
Ugursuz neki vama u glavu
Uvrtio, prokletstvom zmijinjim
Naplatio mu Bog! Jer ako nije
Poštena, vjerna vam i čista, nema
Na svijetu sretnog muža, jerbo onda
Najčistija je žena prljava
Ko kleveta.

OTELO. Pozovite je amo.

(Emilija ode)

Ta veli dosta - ali svodilja
Što ni to ne zna reći, glupa je.
To lukava je bludnica - i ključ
I ključanica je od skrovišta
Za podle tajne. Ipak znade klečat
I molit - sâm sam vidio je pri tom.

(Uđu Dezdemonu i Emiliju)

DEZDEMONA. Što zahtijevate, gospodaru?

OTELO. Molim,

Golubice, da amo dođete.

DEZDEMONA. Što želite?

OTELO. Da u oči vam glednem.

U lice meni pogledajte pravo.

DEZDEMONA. A kakva to je strašna utvara?

OTELO (*Emiliji*). Ej, vaše zvanje, gospođo, vam kaže

Da ostavite drage nasamo -

Zaključajte nas. Ako tkogod uđe,

Nakašljite se ili hraknite.

Na posao, na posao - ej, žurno!

(Emilija ode)

DEZDEMONA. Što znači - klečeć pitam - taj vaš govor?

Ja shvaćam bijes u vašim riječima,

Al riječi ne shvaćam.

OTELO. A što si ti?

DEZDEMONA. Ta vaša žena, gospodaru - vjerna
I čestita vam žena.

OTELO. Na to se
Zakuni - i prokuni sama sebe
Jer tako si na nebesnike nalik
Te đavli bi se sami bojali
Da spopadnu te. Zato budi dvaput
Prokleta - ej, zakuni mi se da si
Poštena.

DEZDEMONA. Bog to znade, zaista.

OTELO. Bog znade da si nevjerna ko pako.

DEZDEMONA. A komu? S kime, gospodaru? Kako
Iznevjerih se?

OTELO. Ah, Dezdemona! -
Otale! Otale!

DEZDEMONA. O tužni dane! -
Što plačete? Zar ja sam razlog možda
Tim suzama? O, ako sumnjate,
Moj gospodaru, da je kriv moj otac
Što sad vas natrag zovu, nemojte
I mene krivit. Ako ste ga vi
Izgubili, izgubih njega i ja.

OTELO. O da je Bog me htio jadom kušat,
Sav bol, sav rug da sasuo je meni
Na голу glavu - u siromaštvo
Zagnjurio me do grla - i da je
U beznadno me ropstvo bacio -
U duši negdje našao bih kap
Strpljenja. Ali jao, stavit me
Ko neki nišan za podrugljiv svijet,

Da tromi svoj i ukočeni prst
U nj upire! - - I to bih mogo podnijet -
Da, posve lako. Ali tamo gdje
Pohranih srce svoje i gdje moram
Il živjeti il poginuti - s vrela
Iz kojeg teče moja rijeka il će
Presahnuti da budem odagnan!
Il da ga čuvam ko baruštinu,
Gdje gadne žabe mrijeste se i legu! -
Promijeni ovdje lik svoj, strpljivosti,
Ružousti i mladi kerubine -
Da, mrko gledaj tu ko pakao!

DEZDEMONA. Al dični moj gospodar, nadam se,
Za čestitu me drži.

OTELO. Upravo
Ko ljetne muhe što u mesnici se
Izlegu tek i već upljuvaju.
O korove, što krasan si i mio
I tako slatko mirišeš te glava
Od tebe boli - o da nisi nikad
Ni rodio se!

DEZDEMONA. O jao, kakav li sam
To nepoznati grijeh počinila?

OTELO. Je l' zato ovaj lijepi list i ova
Prekrasna knjiga načinjena da se
Napiše na njoj riječ: djevojčura?
Počinila! Počinila! - O javna
Ti bludnice! Od svojih obraza
Načinio bih prave kovačnice
Što sav bi stid u pepeo sažegle

Da tvoja djela samo spomenem. -
Počinila! I nebo od tog nos
Zatiskuje, a mjesec oči sklapa -
I bludnik vjetar, koji cjeliva
Sve štogod sretne, zavukao se
U podzemne šupljine jerbo ne će
Da sluša to. - Počinila! - O drska
Namigušo!

DEZDEMONA. Da krivo činite mi,
To znade Bog.

OTELO. Zar niste bludnica?

DEZDEMONA. Ne, tako meni vjere kršćanske -
I ako dotle nisam bludnica,
Dok ovaj sud⁴³ svom gospodaru čuvam
Od svakog ružnog, grešnog dodira,
To nisam bludna.

OTELO. Niste bludnica?

DEZDEMONA. Ne, Bog i vjera!

OTELO. Je li moguće?

DEZDEMONA. O, smiluj nam se, Bože!

OTELO. Onda molim
Za oprostjenje - jer sam držao
Da lukava ste ona bludnica
Iz Mletaka što pođe za Otela.

(Emilija se vrati)

⁴³ Svoje tijelo.

Vi, gospo, štono službu vršite
Protivnu službi svetog Petra, držec
Od pakla ključe! - Vi, vi! Svršili smo -
I za vaš trud vam evo novaca -
Pa molim vas da okrenete ključ
I čuvajte nam tajnu.

(Ode)

EMILIJA. Što li mu je
To na um palo? Kako ste mi, gospo?
O draga gospo, kako?

DEZDEMONA. Zaista
Baš ko da snivam.

EMILIJA. Dobra gospo, što je
Mom gospodaru?

DEZDEMONA. Kome?

EMILIJA. Gospodaru
Mom, gospo.

DEZDEMONA. Tko je tvoj gospodar?

EMILIJA. Onaj
Što jeste i vaš, mila gospo.

DEZDEMONA. Nemam
Ja gospodara. Ne govori mi,
O Emilija - ja ne mogu plakat
A nemam drugog odgovora, nego
Što došo bi kroz suze. Molim te,
Na postelju mi rublje vjenčano

Večeras metni - ne zaboravi -
I muža svog pozovi ovamo.

EMILIJA. Tu zaista promijenilo se nešto.

(Ode)

DEZDEMONA. I pravo je što tako postupa,
Da, posve pravo. Ali što uradih
Te mogo je i pomisliti da sam
Taj ponajveći⁴⁴ grijeh počinila?

(Vrati se Emilija s Jagom)

JAGO. Što zahtijevate, gospo? Kako vam je?

DEZDEMONA. Ne mogu reći. Oni koji uče
Malenu djecu, blagim sredstvima
I laganim zadacima se služe.
I on je tako mogo me ukorit,
Jer zaista sam dijete ja što ukor
Zaslužuje.

JAGO. A što je, gospo?

EMILIJA. Ah!

Gospodar ju je nazvo bludnicom
I obasuo takvim prezirom
I grdnjama da vjerno srce nije
Podnesti kadro.

⁴⁴ Prema folio-izdanju od god. 1623. imalo bi ovdje mjesto "Taj ponajveći" stajati "I ponajmanji".

DEZDEMONA. Da l' sam ja to, Jago?

JAGO. Što, lijepa gospo?

DEZDEMONA. To što ona veli
Gospodar da je meni rekao.

EMILIJA. Da, bludnicom je nazvao ju. Tako
Ni pijan prosjak ne bi mogao
Djevojčuru da svoju pogrdi.

JAGO. A zašto li je to učinio?

DEZDEMONA. Ja ne znam - samo pouzdano znam
Da nisam takva.

JAGO. Ne plačite, ne.
O kobni dane!

EMILIJA. Zar je ona zato
Tolike sjajne veze odbila,
Odrekla se i oca svog i doma
I prijatelja da je bludnicom
Nazove? Tko da tu ne proplače?

DEZDEMONA. To zlosretni je udes moj.

JAGO. O, proklet
Da bude za to. - Ali kako je
To njega snašlo?

DEZDEMONA. Samo Bog to zna.

EMILIJA. Nek objese me ako nije neki
Đavolski nitkov, podli nametnik
I ulizica, varalica, lažac
Bezobrazni, da neku službu steče,
Potvorio je tako. Ako nije,
Nek objese me.

JAGO. To je nemoguće!

Pi! Nema takva čovjeka.

DEZDEMONA. Al ako

Imade, neka Bog mu oprosti.

EMILIJA. Nek oprosti mu konop! Đavli nek mu

Razgrizu kosti! Zašto bludnicom je

Nazivat? S kim se družila - i kada?

Gdje? Kako? Gdje je dokaz? Neki je

Ugursuz gadan prevario crnca,

Da, podao i zloglasan ugursuz

I hulja. Bože, skini obrazinu

Tom izmetu i stavi bič u svaku

Poštenu ruku, pa da bičuju

Te nitkoviće gole po svem svijetu

Od istoka do zapada.

JAGO. Ne vičite

Toliko!

EMILIJA. Sram ih bilo! Takva rđa

Izvrnula je mozak i vama,

Te stali ste o meni i o crncu

Da sumnjate.

JAGO. Vi ludujete - ajte!

DEZDEMONA. Ah, Jago, što mi valja raditi

Da gospodara opet osvojim?

O prijatelju, k njemu pođite,

Jer nebeskog mi ovog vidjela,

Ja ne znam sama kako ga izgubih.

Tu klečim evo - ako sam se ikad

Ogriješila o ljubav njegovu

Il mišlju ili djelom - ili ako

Na nekom drugom liku mi se oko
Il uho ili drugo ćutilo
Nasladilo - il ako nisam uvijek
Od svega srca ljubila ga, ko što
I sad ga ljubim, a i ljubiti hoću -
Pa makar me i ko prosjakinju
Odbacio - sva radost nek me mine!
Okrutnost može mnogo - njegova
Okrutnost može uništiti mi život,
Al moju ljubav nikad oslabiti.
Ne mogu ni izreći "bludnica" -
Kad velim riječ tu, gadi mi se - a da
Uradim ono što bi naziv taj
Zaslужilo, ni sva taština svjetska
Navesti ne bi na to mene mogla.

JAGO. Umirite se, molim vas. Ta to je
Tek njegov hir - jer državni ga posli
Razljutiše, te prepire se s vama.

DEZDEMONA. Da nije ništa drugo -

JAGO. Vjerujte mi
Da samo to je.

(Trublje vani)

Čujte glazbala
Na večeru gdje zovu. Poslanici
Iz Mletaka se spremaju da jedu. -
Uniđite i ne plačite - sve će
Još dobro biti.

(Emilija i Dezdemonu odu)

(Uđe Roderigo)

Što je, Roderigo?

RODERIGO. Ne bih rekao da ti pošteno sa mnom postupaš.

JAGO. Nego što?

RODERIGO. Svaki me dan otpravljáš s nekom novom doskočicom, Jago - i prije bih rekao da mi uklanjaš svaku zgodnu priliku, nego da mi pružaš i najmanju povoljnu nadu. Toga bome ne ću više podnositi - i nisi me još tako zapleo da bih mirno gutao što sam dosad ludo trpio.

JAGO. Hoćete li me saslušati, Roderigo?

RODERIGO. Duše mi, slušao sam vas i previše - jer vaše su riječi posve drugoga kova negoli djela.

JAGO. Baš me nepravedno krivite.

RODERIGO. Samo za ono što je istina. Rasuo sam sve što sam imao. Od nakita što sam vam ih dao da ih predate Dezdemoni, bila bi polovica i opaticu zamamila. Rekli ste mi da ih je primila, a za uzdarje ste mi donijeli nadu i utjehu da će mi se naskoro odazvati i da ću se s njom upoznati - a kad tamo, ništa od toga.

JAGO. Dobro; samo naprijed - vrlo dobro.

RODERIGO. Vrlo dobro! Samo naprijed! Ne mogu ja naprijed, čovječe - i nije to vrlo dobro. Boga mi, rekao bih da je to nitkovluk, i počinjem shvaćati da sam nasamaren.

JAGO. Vrlo dobro.

RODERIGO. Velim vam da nije vrlo dobro. Hoću da se prikažem Dezdemoni, pa ako mi bude htjela vratiti mo-

je nakite, okanit ću se svog ljubavnog truda i pokajat ću se što sam je nedopušteno želio. Ako pak ne bude htjela, vjerujte mi da ću od vas zahtijevati račun.

JAGO. Sad ste rekli.

RODERIGO. Da, i ništa nisam rekao što ne bih mislio i učiniti - kunem vam se.

JAGO. Ej, sad vidim da si momak od oka, i od ovog ću časa bolje o tebi misliti nego ikad. Ruku amo, Roderigo! Tvoji su prigovori opravdani - no ipak ti se kunem da sam u tvojoj stvari najčestitije postupao.

RODERIGO. To se baš nije vidjelo.

JAGO. Zaista, priznajem da se nije vidjelo - i vaša je sumnja dosta pametna i razborita. Ali, Roderigo, ako je u tebe doista onoga što sad imam više razloga da vjerujem nego igda - naime odlučnosti, srčanosti i hrabrosti - pokaži to noćas, pa ako ne budeš sutrašnju noć uživao s Dezdemonom, makni me iz zasjede sa svijeta i izmišljaj, kako ćeš mi doći glave.

RODERIGO. Dobro, a što je to? Je li razumno i može li se izvršiti?

JAGO. Gospodine, iz Mletaka je stigao poseban nalog da Cassio preuzme Otelovo mjesto.

RODERIGO. Je li istina? Pa onda će se Otelo i Dezdemonu vratiti u Mletke.

JAGO. O, ne će. On će poći u Mauretaniju i odvesti sa sobom lijepu Dezdemonu ako ga kakav događaj ovdje ne zaustavi - a u tom ne može ništa biti odlučnije nego da se ukloni Cassio.

RODERIGO. Kako to mislite, da se ukloni?

JAGO. Pa da postane nesposoban za Otelovo mjesto - da mu netko razbije glavu.

RODERIGO. Pa to da ja učinim?

JAGO. Jest, ako hoćete da sebi namaknete korist i pravo.

On je na večeri kod neke djevojčure i tamo ću ga ja potražiti.

- Ne zna on još kakva ga je čast i sreća zapala. Ako hoćete vrebati dok se bude odonud vraćao - a ja ću udesiti da to bude između ponoći i jedne ure - možete ga spopasti kako vas volja. Ja ću biti nablizu da vas poduprem, i on će pasti između nas. Što ste se zapanjili? Pođite sa mnom - dokazat ću vam kako je potrebno da on pogine, pa ćete razabrati da ste ga dužni smaknuti. Već je krajnje vrijeme večeri, a noć izmiče uzalud. Na posao!

RODERIGO. Hoću da čujem više razloga za to.

JAGO. Posve ćete se uvjeriti.

(Odu)

Treći prizor

Druga soba u dvoru.

(Uđu Otelo, Lodovico, Dezdemonu, Emiliju i pratnju)

LODOVICO. Ne trudite se dalje, molim vas,
Gospodine.

OTELO. Dopustite mi - želim
Prošetati se.

LODOVICO. Gospo, laku noć

I smjerno hvalim vašemu gospodstvu.

DEZDEMONA. Vaš pohod nam je bio vrlo drag.

OTELO. Da pođemo, gospodine. - Dezdemonna -

DEZDEMONA. Gospodaru?

OTELO. Idite odmah u postelju - ja ću se brzo vratiti.

Otpustite svoju pratilicu - učinite to svakako.

DEZDEMONA. Hoću, gospodaru.

(Odu Otelo, Lodovico i pratnja)

EMILIJA. Što znači ovo? Kao da je blaži

No prije?

DEZDEMONA. Veli da će smjesta se

Povratiti. Zapovjedio mi

U krevet poći i naložio

Da otpustim vas.

EMILIJA. Da me otpustite?

DEZDEMONA. Da, to je njegov nalog - zato daj mi

Odijelo moje noćno, Emilija,

Pa zbogom - sad ga ne smijemo ljutit.

EMILIJA. O da ga niste nikad vidjeli!

DEZDEMONA. To ne bih htjela. Tako mi je drag

Da i osornost njegova i gnjev

I grdnje - molim te, raskopčaj me -

Imadu za me čara i miline.

EMILIJA. Po želji vam na krevet rublje stavih.

DEZDEMONA. Svejedno. - Mi smo lude zaista! -

Umrem li prije tebe, molim te,
Umotaj me u ono platno.

EMILIJA. Što vam

To pada na um?

DEZDEMONA. Neka djevojka je

U moje majke bila, Barbara
Po imenu, i ljubila je jako,
A onaj čovjek što ga ljubila
Bijaše luda, pa je ostavio.
U nje je bila pjesmica o "vrbi",
Starinska pjesma, al je udes njen
Izricala - još i na samrti je
Nju pjevala. Ta pjesma mi večeras
Iz glave ne ide. Svladavam se jedva
Da ne klone mi glava, pa da i ja
Ne zapjevam ko jadna Barbara. -
Požuri se.

EMILIJA. Da noćnu haljinu vam

Donesem?

DEZDEMONA. Ne, već ovdje me raskopčaj. -

Taj Lodovico pristao je čovjek.

EMILIJA. Da, vrlo lijep je čovjek.

DEZDEMONA. Dobro zbori.

EMILIJA. Poznajem neku gospođu u Mlecima koja bi bila
bosonoga pošla u Palestinu za jedan dodir njegove do-
nje usnice.

DEZDEMONA (*pjeva*).

Pod smokvu je djeva sjela i jadala,
Sve pojuć: vrbo zelena!

A glava joj tužno na grudi padala -
O vrbo, vrbo zelena!
I potok je kraj nje bolno romonio,
Sve pojuć: vrbo zelena!
I kamen je s njome suzice ronio: -
To stavi na stranu. -

(Pjeva)

O vrbo, vrbo, zelena!

Požuri se jer on će odmah doći. -

(Pjeva)

Od zelene vrbe vijenac ću saviti.
Ne korite njega - gnjev mu je pravedan -
Ne, nije tako. - Čuj! Tko kuca?
EMILIJA. Vjetar.

DEZDEMONA *(pjeva)*.

Kad počeh se na nj zbog nevjere tužiti,
O vrbo, vrbo zelena!
"I tebe će" - reče - "mnogi još užiti".

Sad laku noć! Zasvrbjelo me oko -
To sluti na plač?

EMILIJA. Ne, to nije ništa.

DEZDEMONA. Al vele tako. - O ti muževi! -
A što ti misliš, reci, Emilija,

Zar ima žena koje muževe
Na tako gadan način varaju?

EMILIJA. O, svakako ih ima.

DEZDEMONA. Bi li ti
Za sav svijet htjela nešto takovo
Učiniti?

EMILIJA. A vi zar ne biste?

DEZDEMONA. Ne, dok me grije sunce nebesko!

EMILIJA. Ne bih ni ja dok me grije sunce, jer bih mogla isto i
u tami učiniti.

DEZDEMONA. A bi li ti to htjela za sav svijet?

EMILIJA. Svijet je velika stvar.
Za nedjela malena
To velika je cijena.

DEZDEMONA. Ja mislim, vjere mi, da ne bi.

EMILIJA. Vjere mi, ja mislim da bih mogla - pa bih zabašuri-
la kad bih učinila. Bome ne bih to učinila za prstenak ili
za nekoliko rifi tananoga platna, ni za haljine, za suknje
ni za kapice, a ni za kakvu malu napojnicu - ali za čitav
svijet - ta koja ne bi htjela iznevjeriti muža da ga učini
vladarom. Za to bih se usudila poći u čistilište.

DEZDEMONA. Prokletstvo na me ako ja bih htjela
Krivicu tu za čitav svijet učinit!

EMILIJA. Pa krivica je krivica samo u svijetu, a dobijete li
svijet za svoj trud, bit će krivica u vašem vlastitom svi-
jetu, pa je možete pretvoriti u pravicu.

DEZDEMONA. Ja ne mislim da ima takvih žena.

EMILIJA. O da, desetak i još toliko da se napuči
Svijet za koji bi se igrale.

Al ja bih rekla, muževi su krivi
Kad žene panu - jerbo ili dužnost
Zapuštaju, pa naše blago siplju
U tuđa krila - il ih napane
Ljubomor ludi, pa nam uzde stave -
Il tuku nas il zlobni su pa ne će
Da novaca nam daju kao prije.
I u nas žuč je - krotke smo doduše,
Al znamo biti i osvetljive.
Nek znadu da i žene njihove
Imadu, ko i oni, ćutila,
Te gledaju i mirišu i okus
Imadu i za slatko i za gorko
Baš ko i oni. Ali zašto teže
Za promjenom? Je l' to zbog zabave?
Ja mislim, jest. Il strast ih na to tjera?
Ja mislim, da. Il griješe od slaboće?
I to će biti - al zar nema želje
Za zabavom i u nas - i slaboće
I strasti ko i u njih? Dobro valja
Postupati im s nama - il nek znaju
Da sami nama grešan nauk daju.

DEZDEMONA. O Bože, ne daj zlo mi vraćat zlim,
Već u zlu da se još i popravim!

(Odu)

PETI ČIN

Prvi prizor⁴⁵

Cipar. Ulica.

(Uđu Jago i Roderigo)

JAGO. Tu iza stupa⁴⁶ stani - maločas
I eto njega. Trgni vitki mač
Pa ljudski njim se služi. Brzo, brzo!
Ne boj se ništa - ja sam nablizu.
Uzvisit će nas to il upropastit -
To pamti i nek odluka ti bude
Ko kremen tvrda.

RODERIGO. Budi u blizini
Jer promašit bih mogo.

JAGO. Bit ću blizu.
Na svoje mjesto, pa mi srčan budi.

(Povuče se malo podalje)

⁴⁵ Ovaj se prizor događa u mrkloj noći.

⁴⁶ "bulk" = istaknut dio zgrade.

RODERIGO. Taj posao mi nije baš po ćudi -
A ipak mi je jake razloge
Predočio. - Tek jedan ćovjek manje!
Da, on će umrijet - maću, napolje!

(Stane na svoje mjesto)

JAGO. Taj mladi prišt sam natro gotovo
Do živca, pa se sav upalio.
Sad ili on da smakne Cassija
Il Cassij njega ili jedan drugog -
Okoristit ću na svaki se naćin
Jer ako li Rodrigo ostane,
Zahtijevat će da nakite mu vratim
I zlato sve što njemu ga izmamih
Za dar Dezdemoni. To ne sm'je biti.
Al ako Cassij ostane, to on će
Neprestano me nagrđivat novim
Ljepotama - i crnac mođe me
Prokazat njemu. To je velika
Opasnost! Ne, on mora umrijeti!
Da, tako budi! - Ćujem ga gdje ide.

(Uđe Cassio)

RODERIGO. Po hodu znam ga, on je. - Umri, huljo!

(Skoći sa svog mjesta i udari Cassija)

CASSIO. Taj udarac mi radi zaista
O glavi, ali kaput mi je čvršći
No ti što misliš. Okušajmo tvoj!

(Trgne mač i rani Roderiga)

RODERIGO. O - ubi me!

(Jago skoči sa svoga mjesta, ubode Cassija straga u nogu i ode)

CASSIO. Ah, ja sam zauvijek
Osakaćen. - Hej! U pomoć! Umorstvo!
Umorstvo!

(Padne)

(Uđe Otelo i stane podalje)

OTELO. Cassijev je glas to - Jago,
Gle, drži riječ.

RODERIGO. O, ja sam hulja.

OTELO. Jest.

CASSIO. O, u pomoć! Hej! Svjetlosti! Vidara!

OTELO. Da, on je. Vrli Jago, čestit si
I pošten ti što tako plemenito
Za prijatelja svoga osjećaš
Osramoćenog! Ti me učiš. - Zlato,
Tvoj dragan leži mrtav - bludnice,

Tvoj kleti udes hiti - dolazim!
U mome srcu već je utrnut
Čar oka tvog - a bludni krevet valja
Da bludnom tvojom krvlju sad se kalja.⁴⁷

(Ode)

(Uđu Lodovico i Graziano malo podalje)

CASSIO. Zar nema straže? Nema prolaznika?

Umorstvo!

GRAZIANO. Tu je neka nesreća -

Strahovit krik je to!

CASSIO. O, u pomoć!

LODOVICO. Čuj!

RODERIGO. Podla huljo!

LODOVICO. Dvojica to jauču

Il trojica - a mrkla noć je. Možda

Pretvaraju se. Opasno je, mislim,

Odzivat se bez veće pomoći.

RODERIGO. Zar nema nitko? Smrtna mi je rana.

LODOVICO. Čuj!

GRAZIANO. Evo nekog tu u košulji,

Sa svjetiljkom i s mačem.

(Vrati se Jago sa svjetiljkom)

⁴⁷ I za ovo mjesto (tri posljednja stiha) misle da nije Shakespeareovo.

JAGO. Tko je to?

Tko više ovdje u sav glas: umorstvo!

LODOVICO. Mi ne znamo.

JAGO. Zar niste čuli krik?

CASSIO. Tu!

Pomoz'te ako Boga znate!

JAGO. Što je?

GRAZIANO. Otelov to je, mislim, zastavnik.

LODOVICO. Da, zaista. Junačina je on.

JAGO. A tko ste vi što tako kukate?

CASSIO. O Jago? Ja sam propao. Nitkovi

Umoriše me. Ah pomozite mi.

JAGO. O poručniče! Koji to nitkovi

Uradiše?

CASSIO. Ja mislim, jedan od njih

Tu negdje je i ne može se maći.

JAGO. Podmukle hulje!

(Lodovicu i Grazianu)

Tko ste vi? Ej amo,

Pomozite.

RODERIGO. Pomozite i meni.

CASSIO. Da, to je jedan.

JAGO. Huljo! Krvniče!

(Probode Roderiga)

RODERIGO. Prokleti Jago! Pseto krvavo!

JAGO. U tami ljude morit! - Gdje su te
Krvopije? - O, kako tih je grad! -
Umorstvo! Hej! Umorstvo! - Tko ste vi?
I snujete li dobro ili zlo?

LODOVICO. Ocijenite nas kad nas okušate.

JAGO. Gospodin Lodovico?

LODOVICO. Da, gospodine.

JAGO. Oprostite. Nitkovi Cassija su
Tu izranili.

GRAZIANO. Cassij!

JAGO. Kako, brate?

CASSIO. Ah, noga mi je rasječena.

JAGO. Bože
Sačuvaj! - Svjetlost! - Košuljom ću svojom
To zavit.

(Uđe Bianca)

BIANCA. Što je? Tko to više?

JAGO. Tko
To više?

BIANCA. O moj dragi Cassio!
Moj slatki Cassio! O Cassio!
Ah Cassio!

JAGO. O javna bludnice! -

A slutite li tko je, Cassio,
Ovako vas osakatio?

CASSIO. Ne.

GRAZIANO. Žalostim se što nalazim vas takva,
Jer pošao sam da vas potražim.

JAGO. Posudite mi podvezicu. - Tako. -
Hej, nosila, da možemo ga odnijet.

BIANCA. U nesvijest pada. - O moj Cassio!
Ah Cassio!

JAGO. Ja sumnjam, gospodo,
Da u to je zločinstvo upletena
I ova drolja. - Dragi Cassio,
Potrpite još časak. Amo, amo -
Posudite mi svjetiljku. - Da vidim
Je l' poznato nam ovo lice. - Ah!
Moj prijatelj i dragi zemljak moj,
Rodrigo? Ne. - O da, dakako, Bože,
Rodrigo!

GRAZIANO. Što? Iz Mletaka?

JAGO. Baš on.
Poznavaste ga?

GRAZIANO. Kako ne bih! Da.

JAGO. Oprostite, sinjor Graziano, molim,
Al ova će me djela krvava
Ispričat što se na vas ne osvrnuh.

GRAZIANO. Veselim se što vidim vas.

JAGO. No kako,
Moj Cassio? - Hej, nosila!

GRAZIANO. Rodrigo!

JAGO. Da, on je, on. -

(Donesu nosila)

To valja - nosila. -

Odnosite ga, dobri ljudi. - Oprez!

Ja odlazim po generalova

Vidara. -

(Bianki)

Gospo, nemojte se truditi. -

Taj što ubijen leži, Cassio,

Bijaše drag mi prijatelj. Al kakva

Među vama je bila omraza?

CASSIO. Baš nikakva, ni znao nisam njega.

JAGO *(Bianki)*. Vi blijedite? - Odnosite ga pod krov. -

(Odnosu Cassija i Roderiga)

Da, vi ste blijedi, gospo? - Stanite

Još, gospodo! Zar ne vidite užas

U njenom oku? - Samo buljite!

Još više ćemo čuti zamalo. -

Promotrite je dobro, molim vas -

Ha, vidite li, draga gospodo? -

Krivica zbori, mada jezik šuti.

(Uđe Emilija)

EMILIJA. Ah, što se zbilu? Što se zbilu, mužu?

JAGO. Na Cassija je napao u mraku

Rodrigo s družbom koja pobježe.

Rodrigo mrtav, Cassij smrtno ranjen.

EMILIJA. Gospodin Cassij? Jao! Dragi Cassij!

JAGO. To plod je bluda. - Pođi, Emilija,

Da saznaš gdje je noćas večerao. -

(Bianki)

Što? Drhćete zar s toga?

BIANCA. Kod mene je

On večero, al s toga ne drhćem.

JAGO. A tako! Smjesta sa mnom pođite.

EMILIJA. Pi! Sram te bilo, bludnice!

BIANCA. O nisam

Ja bludnica; pošteno živim baš

Ko i vi što me tako grdite.

EMILIJA. Ko i ja? Pi! O, sram te bilo!

JAGO. Hajdmo

Sad, gospodo, da vidimo gdje jadni

Naš Cassio se liječi. -

(Bianki)

S nama, gospo -

Koješta još nam morate ispričat. -

Na tvrđavicu žurno, Emilija,
Pa gospodaru recite i gospi
Što desilo se. - Naprijed! -

(Za se)

Sreća neka
Il propast mene noćas jošte čeka.

(Odu)

Drugi prizor

Ložnica u dvoru.

(Dezdemonu spava u postelji; svjetiljka gori)

OTELO (*uđe*). Da, to je razlog, moje srce, to -
Al ne smijem ga vama, čiste zvijezde,
Da kažem. - To je razlog. - Ali ne ću
Ni njenu krv da prolijem ni kožu
Da ranim ovu, bjelju nego snijeg
I glatku kao kip od alabastra.
Al mora umrijet da još više ljudi
Ne prevari. - Da svjetlost utrnem -
A onda t v o j u utrnut ću svjetlost.
Al ako tebe, slugo plameni,
Ja ugasm, pa onda požalim,
Obnovit mogu pređašnji ti plamen -

No ugasim li jednom tvoju svjetlost,
Ti remek-djelo divne prirode,
Ja ne znam gdje Prometejev je oganj,
Što tvoj bi plamen opet užegao.
I uberem li ružu, ne ću moći
Povratiti joj živi rast, pa mora
Da uvene. - Al omirisat ću je
Na stablu.

(Poljubi je)

Ah, ti daše mirisni,
Što pravdu sklanjaš gotovo da slomi
Svoj mač! - Još jednom, jošte jednom. - Budi
Kad umreš takva, pa ću tebe ubit
I poslije ljubiti još. - Još jednom - ovo
Nek bude zadnji put. Takva sladost nije
Još nikad tako kobna bila. Moram
Da plačem, al su okrutne mi suze.
Božanska to je bol kad kara ondje
Gdje miluje. - Gle, budi se.

DEZDEMONA. Ah, tko je?

Otelo?

OTELO. Ja sam to, Dezdemonu.

DEZDEMONA. Zar leći biste htjeli, gospodaru?

OTELO. Dezdemonu, a jeste li večeras

Pomolili se?

DEZDEMONA. Jesam, gospodaru.

OTELO. Al ako nekog sjećate se grijeha,
Za koji niste u Boga još milost
Izmolili, zamolite je odmah.

DEZDEMONA. O jao, što li znače, gospodaru,
Te riječi vaše?

OTELO. Poslušaj me odmah
I budi kratka - ja ću se uklonit -
Jer ne bih htio nepripravnu dušu
Da ubijem ti - Bože sačuvaj! -
Ne, ne ću da ti dušu ubijem.

DEZDEMONA. Vi govorite o ubijanju?

OTELO. Da.

DEZDEMONA. Smiluj mi se, dobri Bože!

OTELO. Amen -
Od svega srca!

DEZDEMONA. Kad velite tako
To nadam se da ne ćete me ubit.

OTELO. Hm!

DEZDEMONA. Ipak strah me, jer ste grozni kad vam
Ovako oči igraju. Al ne znam
Zbog čega strah me, jer krivice ne znam -
Pa ipak neki strah me popada.

OTELO. Na svoje grijehе misli.

DEZDEMONA. Grijeh mi je
Što ljubim vas.

OTELO. I zato umireš.

DEZDEMONA. Neprirodna je smrt što ubija
Zbog ljubavi. - Ah, zašto grizete
Toliko donju usnu? Čitavo,

Gle, tijelo neki krvav bijes vam trese.
To zli su znaci, al se nadam, nadam,
Da ne smjeraju na me.

OTELO. Miruj, šuti!

DEZDEMONA. Pa dobro. Što je?

OTELO. Rubac što ga ljubljah
I tebi dadoh, Cassiju si dala.

DEZDEMONA. Ne, ne, života mi i duše, nisam!
Dozovite ga, pitajte ga.

OTELO. Pazi,
Ne zaklinji se krivo - jer si, dušo,
Na smrtnoj svojoj postelji.

DEZDEMONA. Al ne
Da umrem već.

OTELO. Da, sad. I zato priznaj
Bez himbe grijeh svoj. Jer da svaki dijelak
Porečeš kletvom, ne možeš da satreš
Ni skineš teret čvrste odluke
Pod kojim stenjem. Moraš umrijeti.

DEZDEMONA. O, onda mi se smiluj, gospode.

OTELO. Ja velim: amen.

DEZDEMONA. Smilujte se i vi!
Jer nikada uvrijedila vas nisam
Nit ikada ja ljubljah Cassija,
Već kako Bog to svakom dopušta
Da smije ljubiti. Nikada mu nisam
Ni zalog dala.

OTELO. Boga mi, svoj rubac
U njegovoj sam ruci vidio.

O u kamen mi, krivokletnice,
Pretvaraš srce, pa me nagoniš
Umorstvom da nazovem naum svoj,
A mislio sam da će žrtva biti.
Ja vidjeh rubac.

DEZDEMONA. Onda ga je našo -
Jer ja ga nisam nikad njemu dala.
Pozovite ga - istinu nek prizna.

OTELO. Već priznao je.

DEZDEMONA. Što to, gospodaru?

OTELO. Da družio se s tobom.

DEZDEMONA. Ali kako?
Nedopušteno?

OTELO. Da.

DEZDEMONA. To ne će reći.

OTELO. Ne, jerbo su mu usta zatisnuta.
Poštenjak Jago pobrinu se za to.

DEZDEMONA. Što, zar je mrtav? Strah moj pogađa.

OTELO. Da svaka vlas je njemu život, sve bi
Njih progutala osveta mi strašna!

DEZDEMONA. Ah, izdan je - a ja sam propala!

OTELO. Pi! Plačeš za njim meni na oči,
Namigušo!

DEZDEMONA. Odbacite me, ali
Ne ubijte me, gospodaru.

OTELO. Dolje,
Milosnice!

DEZDEMONA. O, ubijte me sutra,
Dopustite mi da još danas živim!

OTELO. Ne opiri se -

DEZDEMONA. Samo pola sata!

OTELO. Što svršeno je, ne da se odgodit.

DEZDEMONA. Još molitvu da samo izmolim!

OTELO. Ne, prekasno je.

(Udavi je)

EMILIJA (*vani*). Gospodaru! Hej!

Hej! Gospodaru!

OTELO. Kakva je to buka?

Još nije mrtva? Nije posve mrtva?

Krut sam, al nisam nemilosrdan

I ne ću da se dugo mučiš. - Tako.

EMILIJA (*vani*). Hej, gospodaru, gospodaru!

OTELO. Tko je?

EMILIJA (*vani*). O gospodaru dobri, htjela bih

Govorit s vama!

OTELO. To je Emilija.

Da. - Odmah. - Mrtva! - Dolazi zacijelo

Da govori o Cassijevoj smrti

Jer velika je bila buka. - Ha!

Već ne miče se! Tiha kao grob. -

Da uđe? Bi l' to dobro bilo? - Kao

Da maknula se? - Nije. - Što da radim?

Jer ako uđe, htjeti će zacijelo

Govorit s mojom ženom. S mojom ženom?

Što, s mojom ženom? S kakvom ženom? Nemam

Ja žene. O, ti nepodnošljivi

I teški čase! Sad bi trebalo
Da dođe strašna pomrčina sunca
I mjeseca, a zemlja da zastrepi
I zine od tog čuda.

EMILIJA (*vani*). Molim vas,
Govorit želim s vama, gospodaru.

OTELO. Zaboravih te. Uđi, Emilija. -
Stoj! - Odmah. - Da povučem zastor. -

(*Otvori vrata*)

Gdje si?

(*Uđe Emilija*)

Što hoćeš da mi kažeš?

EMILIJA. Gospodaru,
Dogodilo se užasno umorstvo.

OTELO. Što? Sada?

EMILIJA. Uprav sada, gospodaru.

OTELO. Zalutao je mjesec očito
I bliže zemlji primakao se
No obično, te svijet zaluđuje.

EMILIJA. Mladića nekog ubio je Cassij -
Iz Mletaka, po imenu Rodriga.

OTELO. Rodrigo mrtav! A i Cassij mrtav!

EMILIJA: Ne, Cassij nije mrtav.

OTELO. Nije Cassij
Ubijen? Onda rdave je volje

Umorstvo - a i slatka osveta je
Sad ogrknula.

DEZDEMONA. Umorena sam,
A nekriva.

EMILIJA. Ah, kakav to je krik?

OTELO. To? Što?

EMILIJA. O jao! Glas je moje gospe. -
O, u pomoć! Hej! U pomoć! - O gospo,
Govorite! O slatka, slatka gospo!
Dezdemona!

DEZDEMONA. Ja ginem bez krivice.

EMILIJA. A tko je to učinio vam?

DEZDEMONA. Nitko -
Ja sama. Zbogom. Pozdravi mi dobrog
Mog gospodara. Zbogom!

(Umre)

OTELO. Tko ju je
Umorio?

EMILIJA. O jao, tko da zna!

OTELO. Ja nisam, čuste - sama vam je rekla.

EMILIJA. Da - morat ću po istini da kažem.

OTELO. Ne, lažuć je u oganj pakleni
Odletjela, jer ja sam ubio je.

EMILIJA. O, to je većma anđeo, a vi
To crnji đavo!

OTELO. Podala se bludu,
Milosnica je bila.

EMILIJA. Klevećeš je
I đavo ti si.

OTELO. Nevjerna je bila
Ko voda.

EMILIJA. Ti si nesmotren ko vatra
Kad veliš da je bila nevjerna.
Ko nebo bješe vjerna.

OTELO. Cassio je
Obljubio ju - pitaj muža svog.
Nek panem proklet na dno pakla, nisu l'
Valjani me naveli razlozi
Na ovu krajnost. Sve je muž tvoj znao.

EMILIJA. Moj muž?

OTELO. Tvoj muž.

EMILIJA. Da iznevjeri vas?

OTELO. Da, s Cassijem. Ej, da je bila vjerna -
Pa da je Bog mi jošte jedan svijet
Načinio od jednog jedinog
I divotnog hrisolita,⁴⁸ ja ne bih
Nje bio dao za nj.

EMILIJA. Moj muž?

OTELO. Da on,
Tvoj muž je prvi to mi rekao.
Poštenjak je i mrzak mu je glib
Što sramotnih se djela hvata.

⁴⁸ Hrisolit, vrsta dragog kamena.

EMILIJA. Muž moj?

OTELO. Da. Čemu, ženo, to ponavljanje?

Već rekoh, on.

EMILIJA. O gospo, lupeština

Narugala se ljubavlju. - Moj muž

Zar veli da je bila nevjerna?

OTELO. On, ženo! Muž tvoj, velim, shvaćaš li

Tu riječ? Tvoj muž, moj prijatelj, poštenjak,

Poštenjak Jago.

EMILIJA. Ako on to veli,

Nek onda kleta duša njegova

Sve trune na dan mrvu po mrvu!

On laže zlobno. Odveć ljubila je

Tu svoju gadnu vezu.

OTELO. Ha!

EMILIJA. Učini

I najgore. To tvoje djelo je

Toliko vrijedno raja ko što ti si

Nje vrijedan.

OTELO. Šuti, bit će bolje.

EMILIJA. Nemaš

Ni pola snage da mi zadaš bol

Što ja je imam da pretrpim. Bluno!

O blesane! Ko zemlja ti si glup!

Učinio si djelo - nije me

Tvog mača strah - i odat ću te, znaj,

Da izgubim i dvadeset života. -

Ej, u pomoć! Ej, u pomoć! Umorstvo!

Umorio je crnac gospođu!

Umorstvo!

(Uđu Montano, Graziano i Jago)

MONTANO. Što je? - Što je, generale?

EMILIJA. A, tu ste Jago? Lijepo li ste to
Uradili da ljudi moraju
Umorstva svoja vama trpati
Na leđa.

GRAZIANO. Što je?

EMILIJA. Tjeraj u laž ovog
Nitkova ako čovjek si. Jer ti si,
On veli, reko da je žena ga
Iznevjerila. Znam da nisi. Nisi
Ti takva rđa. Zbori - srce će mi
Da pukne.

JAGO. Rekoh što sam mislio,
I nisam reko više nego je
I sâm on držo da je prirodno.
I istinito.

EMILIJA. Jeste li mu rekli,
Da žena ga iznevjerila?

JAGO. Jesam.

EMILIJA. O, laž ste rekli, gadnu, kletu laž -
Laž, duše mi, da, podlu laž. - Što, ona
Da s Cassijem iznevjerila ga? -
Zar s Cassijem - ste rekli?

JAGO. S Cassijem,
Da. Idite, zavežite svoj jezik.

EMILIJA. Ne, ne ću ga zavezat. Dužnost mi je
Govoriti, jer moja gospa eno
U postelji sad leži umorena. -

MONTANO i GRAZIANO. Sačuvo Bog!

EMILIJA. A vaši glasi su
Umorstvo to skrivili.

OTELO. Da, da
Ne buljite, jer zaista je tako.

GRAZIANO. O, strašne zbilje!

MONTANO. Užasna li djela!

EMILIJA. Opačino! Opačino! Da, sad se
Domišljavam! - Opačino! - I njušim! -
Da, slutila sam! - Ubit će me bol!
Opačino! Opačino!

JAGO. Ta zar ste
Poludjeli. Odlazite kući!

EMILIJA. Dopustite mi, draga gospodo,
Da govorim. Ja moram njega slušati,
Ali sad ne mogu. - Možda ne ću nikad
Povratiti se kući, Jago.

OTELO (*padne na postelju*). O! O!

EMILIJA. Da, bacaj se i urlaj! Ubio si
Najdivniju nedužnost što je ikad
Svijet ugledala.

OTELO (*ustane*). Opaka je bila! -
Ej, striče, jedva sam prepoznao vas.
Sinovica vam leži tu što ove
Udaviše je maloprije ruke.
Znam, djelo to je strašno vam i grozno.

GRAZIANO. O uboga Dezdemoni! Sva sreća

Što mrtav ti je otac! Tvoja veza
Donesla mu je smrt - i staru nit
Života mu je tuga presjekla.
Da sada živi, ovaj pogled bi
Na očajno ga djelo nagnao,
Te kletvom bi svog boljeg anđela
Odagnao i zapao u vječno
Prokletstvo.

OTELO. Žalim, ali Jago zna

Da s Cassijem je tisuć puta⁴⁹ tu
Počinila rugobu. On je prizno.
A ona je za ljubavni mu trud
Amanetom darivala ga onim
I zalogom što ja sam joj ga dao.
U njegovoj sam vidio ga ruci -
Starinski to je rubac bio što ga
Moj otac⁵⁰ bješe mojoj majci dao.

EMILIJA. O Bože! O vi nebesnici!

JAGO. Ej,

Umirite se.

EMILIJA. Mora napolje!

Da umirim se? Ne, govorit ću -
I slobodno ko vjetar sjeverni -
A Bog i ljudi, pa i đavli, svi,
Svi nek me ruže, ali ću govorit.

JAGO. Gdje vam je pamet? Ajte kući!

⁴⁹ I ovo mjesto govori protiv prebrzog razvitka radnje.

⁵⁰ U III. činu veli da joj ga je dala neka Ciganka.

EMILIJA. Ne idem.

(Jago hoće da probode Emiliju)

GRAZIANO. Pi! Mač na ženu!

EMILIJA. Glupi crnče! Rubac

O kojem zboriš slučajno sam našla

I mužu dala, jer je često me

Moljakao - i tako svečano

I ozbiljno da za sitnicu takvu

Ni vrijedno nije - neka ga ukradem.

JAGO. Ti podli gade!

EMILIJA. Ona Cassija

Darivala! Ne, ja sam njega našla

I mužu dala.

JAGO. Lažeš, bludnice!

EMILIJA. Ne, gospodo - Bog zna da ne lažem.

Krvoločna ti beno! Na što takvom

Ludovu tako dobra žena!

OTELO. O!

Zar nema strijela na nebu do onih

Što grmljavini služe? - Nitkove!

(Otelo hoće da probode Jaga, ali ga Montano razoruža)

(Jago probode Emiliju i pobjegne van)

GRAZIANO. Gle, ona pada! Ubio je ženu!

EMILIJA. Da. Legnite me pokraj moje gospe.

GRAZIANO. On pobježe, al ubi svoju ženu.

MONTANO. Strahovit lupež! Mač taj uzmite

Što crncu sam ga oteo, pa ajte

I pripazite napolju na vrata,

Da ne uteče - ubijte ga prije.

A ja ću za nitkovom onim. To je

Đavolska rđa.

(Montano i Graziano izađu)

OTELO. Nisam više junak,

Već svaka šuška mač mi otimlje.

Al zašto čast vrlinu da nadživi?

Sve neka ode!

EMILIJA. Kakva bješe slutnja

U tvojoj pjesmi, gospo? Čuješ li me?

Ko labud ja ću pjevajući umrijet.

(Pjeva)

O vrbo, vrbo, vrbo! - Čista bješe

I ljubila te, crnče okrutni.

Ne ugledala raja moja duša

Ne govorim li istinu. Što mislim,

To govorim i tako - umirem.

(Umre)

OTELO. Još jedan mač je tamo u sobi -

Iz Španjolske u ledu ohlađen.⁵¹ -

Ha, tu je. - Striče, moram napolje. -

GRAZIANO (*vani*). Ne, zlo ćeš proći ako pokušaš.

Ti nemaš mača - moraš se pokorit.

OTELO. Uniđi dakle pa me pogledaj,

Govori sa mnom ili ću ovako

Goloruk tebe napast.

(Graziano se vrati)

GRAZIANO. Što je?

OTELO. Gle,

U mene mač je - bolji nije nikad

O bedrici vojniku visio.

I bješe doba kad sam sitnom rukom

I mačem ovim dobrim sebi put

Prokrčio kroz više zapreka

Od dvadeset ovakvih vaših sila.

Al tašte hvale! Tko je kadar vladat

Sudbinom svojom? Sad je tome kraj.

O, ne bojte se moga oružja -

To konac mog je puta, to moj cilj

I kažiput na posljednjoj mi vožnji.

Vi uzmičete? Plašite se? Strah je

Taj zališan, jer samo trstiku

Naperite Otelu na grudi -

Uzmaknut će. Ta kuda će Otelo

⁵¹ Željezo koje se naglo ohladi postaje tvrđe.

Da ode? - Kakva si mi, zlosretnice?
Sva blijeda ko i tvoja košulja!
Na vječnom sudu kad se sastanemo,
Tvoj pogled će mi dušu strmoglaviti
S nebesa da je đavli pograbe. -
O, hladna si mi, hladna, djevo, baš ko
Čistoća tvoja. - Kleta, kleta rđo! -
Odagnajte me bičevima, đavli,
Od ovoga božanskog pogleda!
U vihoru me sveg raznesite!
U sumporu me spržite! U bijesni
Zavitlajte me vrtlog žitke vatre! -
Dezdemoni! Ah! Mrtva! Mrtva! O
Dezdemoni!

*(Uđu Lodovico, Montano, Cassio kojega donesu na nosilima i
straže vode Jaga svezana)*

LODOVICO. A gdje je čovjek taj
Što nesmotren i nesretan je strašno?
OTELO. Otelo on je nekad bio - tu sam.
LODOVICO. A gdje je zmija? Amo, nitkove!
OTELO. Ja gledam noge njegove⁵² - al to je
Izmišljotina. - Ako li si đavo,
Ne mogu te umoriti.

(Rani Jaga)

⁵² Otelo gleda ima li Jago đavolje noge.

LODOVICO. Otmite mu
Mač.

(Otela razoružaju)

JAGO. Krv mi teče, al ne ubiste me,
Gospodine.

OTELO. I ne žalim. Ja hoću
Da živiš jer na sebi osjećam
Da umrijeti je slast.

LODOVICO. A ti, Otelo,
Što jednom bješe predobar, a sad si
U zamku pao kletome nitkovu.
Što da ti kažem?

OTELO. Što vas volja. Pošten
Ubijca, ako hoćete, jer nije
Navela me na čin taj mržnja već
Poštenje.

LODOVICO. Već je nešto priznao
Ugursuz taj od svog nitkovluka.
Zar vi ste s njime Cassijevu smrt
Uglavili?

OTELO. Da, jesam.

CASSIO. Nikad vam
Ne skrivih ništa, dragi generale.

OTELO. Sad vjerujem - oprostite mi. Molim
Da upitate ovog đavla zašto
U mrežu mi je zapleo svu dušu
I tijelo?

JAGO. Ništa nemojte me pitat.

Što znate, znate - ni riječi već ne ću
Od ovog časa da progovorim.

LODOVICO. Zar ni da molite se?

GRAZIANO. Muke će
Otvoriti vam usta.

OTELO. Pravo činiš.

LODOVICO. Gospodine, sad čujte što se zbilo
I što još, mislim, ne znate. U džepu
Ubijenog Rodriga nađoše
Ta pisma dva. U jednom od njih piše
Rodrigo da će ubit Cassija.

OTELO. O huljo!

CASSIO. Gadne li rugobe!

LODOVICO. Drugo,
Nestrpljivo je pismo isto tako
U džepu njemu nađeno. Zacijelo
Rodrigo ga je poslat mislio
Toj kletoj rđi, ali je međutim
Na vrijeme valjda Jago došo te ga
Umirio.

OTELO. O podli nitkove! -
A kako li ste došli, Cassio,
Do rupca moje žene?

CASSIO. Našo sam ga
U svojoj sobi. Baš je priznao
Da tamo ga je sâm ispustio
Za neku svrhu koju je po želji
I postigao.

OTELO. Ludo! Ludo! Ludo!

CASSIO. Rodrigo još u pismu kori Jaga
Što naveo ga da me izazove
Na straži - te sam onda svrgnut bio.
A sad je iza duge nesvijesti
Iskazao da Jago ranio ga
I Jago da nadražio ga na me.

LODOVICO. Iz ove sobe poći vam je s nama,
Jer sva je moć i vlast vam oduzeta
Te sad na Cipru vlada Cassio.
A što se tiče one rđe, ako
Imade neka savršena muka
Što ljuto može mučiti i dugo,
Zadesit će ga. Ostat ćete tu
Pod oštrom stražom dok ne dozna vlast
U Mlecima za svu krivicu vašu. -
Odvedite ga.

OTELO. Stanite! Još dvije
Tri riječi, prije nego odete.
Učinih neke službe državi
I ona zna to - ništa više o tom. -
Kad budete u pismu javljali
O kobnoj ovoj zgodi - molim vas,
Govorite o meni kakav jesam,
Ni ublaživat ništa nemojte
Ni zlobiti mi. Morate govorit
O čovjeku što nije pametno,
Al zato vruće ljubio - što nije
U ljubomornost lako upao,
Al kad ga snašla, smutila ga sasvim.

O čovjeku što kao Indijac⁵³
Odbacio je biser, vredniji
No sav mu rod - o čovjeku što nikad
Još nije mu se oko topilo,
A sada roni tako krupne suze
Ko smola kad iz arapskih drveta
Ljekovita proteče. Pišite još
Da u Alepu jednom drzak Turčin
U čalmi nekog Mlečića je tuko
I našu vlast pogrdio, a ja
Da ščepah za vrat obrezano pseto
I udrih ga - ovako.

(Probode se bodežem)

LODOVICO. Strašna li
Svršetka!

GRAZIANO. Zalud bješe svaka riječ.

OTELO (*padne na Dezdemonu*). Cjelivah tebe prije no te ubih,
I umirući usne ti poljubih.

(Umre)

CASSIO. Da, tog me bilo strah - al mišljah da je
Goloruk - jer je srcem velik bio.

⁵³ Folio-izdanje ima ovdje (mjesto Indian) J u d e a n , što znači Židov, ali to ne može ovdje biti.

LODOVICO (*Jagu*). Krvničko pseto⁵⁴, bjesnije no muke
I glad i more! Evo gledaj tužni
Taj teret na toj postelji što ti si
Sakrivio ga! Od tog pogleda ću
Obnevidjeti sav - zaklonite ga! -
Vi, Graziano, dvor taj čuvajte,
Preuzmite sve blago crnčevo,
Jer vaša to je baština. - A vi
Odredit ćete kaznu, namjesniče,
Đavolskoj ovoj rđi: vrijeme, mjesto
I muke - al naoštrite ih! Ja ću
Sad odmah na brod - tužne zgode te ću
Da tužna srca javim našem vijeću.

(*Odu*)

⁵⁴ U originalu "Spartan dog".

RJEČNIK

Alepo - grad u Siriji

čubar - vrsta mediteranskog ljekovitog bilja, vrtni vrisak, vrijes, morski vrisak

drijemak - vrsta maka, pitomi mak

hasnovit - koristan

Helespont - antički naziv za Dardanele, morski prolaz između Egejskog i Mramornog mora.

kerubin (hebr.) - anđeo višeg reda

labrde - obrazi

magnifiko (tal.) - uzvišeni
mandragora - bunovina, biljka za koju se zbog njezi-

nog halucinogenog djelovanja vjerovalo da ima natprirodne moći

ogrknuti - ogorčiti, prisjesti

Propontida - Mramorno more, more između Bospora i Dardanela (Helesponta)

pruditi - koristiti

rif - aršin, lakat (stara mađarska mjera za dužinu: 70 cm)

sinjor (tal.) - gospodin

svjet - savjet

vrnuti - vratiti

zublja - baklja